

ZDRAVSTVENO STANJE STANOVNIŠTVA SREDNJOBANATSKOG OKRUGA U 2005. GODINI

I UVOD.....	2
II GEOGRAFSKE, DEMOGRAFSKE I VITALNE KARAKTERISTIKE STANOVNIŠTVA SREDNJOBANATSKOG OKRUGA	3
III OBOLJEVANJE STANOVNIŠTVA	8
IV EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA ZARAZNIH BOLESTI U SREDNJOBANATSKOM OKRUGU 2005. GODINE.....	13
V INCIDENCIJA I MORTALITET MALIGNIH NEOPLAZMI U 2005. GODINI U SREDNJOBANATSKOM OKRUGU	22
VI ZDRAVSTVENA ISPRAVNOST NAMIRNICA I PREDMETA OPŠTE UPOTREBE U 2005. GODINI U SREDNJOBANATSKOM OKRUGU	28
VII KVALITET VODE ZA PIĆE U SREDNJOBANATSKOM OKRUGU U 2005. GODINI	40
IX ORGANIZACIJA, OBEZBEĐENOST, RAD I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE	47
X ZAKLJUČCI	56
XI PREDLOG MERA I POSTUPAKA.....	58

ZDRAVSTVENO STANJE STANOVNIŠTVA SREDNJOBANATSKOG OKRUGA U 2005. GODINI

I UVOD

Proučavanje zdravstvenog stanja stanovništva obezbeđuje bliži uvid u bitne demografske i zdravstveno vitalne podatke od prioritenog značaja za zdravstvenu službu i u sve specifičnosti morbiditeta i mortaliteta, koje su od značaja za unapređenje zdravstvene zaštite.

Procena zdravstvenog stanja stanovništva radi se sa ciljem da se stekne slika o zdravstvenom stanju stanovništva u posmatranom periodu, da se nađeno stanje poredi sa pređašnjim, da se utvrde zdravstvene potrebe stanovništva i na osnovu toga planira zdravstvena zaštita u narednom periodu.

Zavod za zaštitu zdravlja Zrenjanin proučio je zdravstveno stanje stanovništva Srednjobanatskog okruga.

Izvori podataka korišćeni u ovoj analizi su:

- registri vitalnih događaja,
- Popis stanovništva i stanova 2002.,
- rutinska zdravstvena statistika,
- registar malignih bolesti za Srednjobanatski okrug,
- epidemiološki nadzor
- ostali izvori.

Metod rada: retrospektivna analiza za 2005. godinu.

Podaci su grupisani, tabelirani i grafički prikazani i upoređeni sa periodom obrađenim u prethodnoj analizi (2001-2004. godine)

II GEOGRAFSKE, DEMOGRAFSKE I VITALNE KARAKTERISTIKE STANOVNIŠTVA SREDNJOBANATSKOG OKRUGA

Srednjobanatski okrug nalazi se u Vojvodini i prostire se na teritoriji od 3257 km².

U Srednjobanatskom okrugu, po popisu iz 2002. godine, živi 208456 stanovnika u 5 opština – Zrenjanin, Žitište, Novi Bečej, Nova Crnja i Sečanj. Stanovništvo živi u 55 naseljenih mesta, od kojih je jedno urbano – grad Zrenjanin, a ostala ruralna. Gustina naseljenosti po poslednjem popisu je 64 stanovnika na 1 km².

Tabela br. 1 - Geografske, demografske i vitalne karakteristike stanovništva Srednjobanatskog okruga po popisu iz 2002. godine

Opština	Površina u km ²	Naselja		Broj stanovnika		
		Broj	Prosečna veličina u km ²	Ukupno	Na 1km ²	Prosečno po naselju
Žitište	525	12	43.75	20399	38.86	1699.92
Zrenjanin	1327	22	60.32	132051	99.51	6002.32
Nova Crnja	273	6	45.50	12705	46.54	2117.50
Novi Bečej	609	4	152.25	26924	44.21	6731.00
Sečanj	523	11	47.55	16377	31.31	1488.82
Srednjobanatski okrug	3257	55	59.22	208456	64.00	3790.10

Privreda Srednjobanatskog okruga bazirana je na poljoprivredi i ribarstvu, industriji, rudarstvu, građevinarstvu, trgovini, ugostiteljstvu i zanatstvu.

Grad Zrenjanin je administrativni, kulturni, privredni i zdravstveni centar Srednjobanatskog okruga. U njemu se nalazi najviše privrednih, kulturnih, obrazovnih objekata (srednje i više škole i fakulteti) i okružne zdravstvene ustanove.

Srednjobanatski okrug je višenacionalna sredina, u kojoj žive Srbi, Mađari, Jugosloveni, Rumuni, Romi, Slovaci i ostali.

Stanovništvo Srednjobanatskog okruga je po popisu iz 2002. godine staračko - 15,76 % stanovnika je starosti od 0-14 godina, a 35,66% stanovnika je starije od 50 godina.

Indeks starenja (odnos osoba starijih od 60 godina i osoba mlađih od 19 godina) veći od 0,4 pokazuje da postoji proces izraženog starenja stanovništva. U Srednjobanatskom okrugu on iznosi 1,02, što znači da na 100 mladih stanovnika (0-19) dolazi 102 starija stanovnika starija od 60 godina.

Prosečna starost stanovništva je 40,4 godine.

Stanovništvo je sve starije jer je sve manji priliv mladih, a životni vek stanovnika produžen.

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

U Srednjobanatskom okrugu u 2005. godini **rođeno*** je 1515 dece – 755 muškog i 760 ženskog pola.

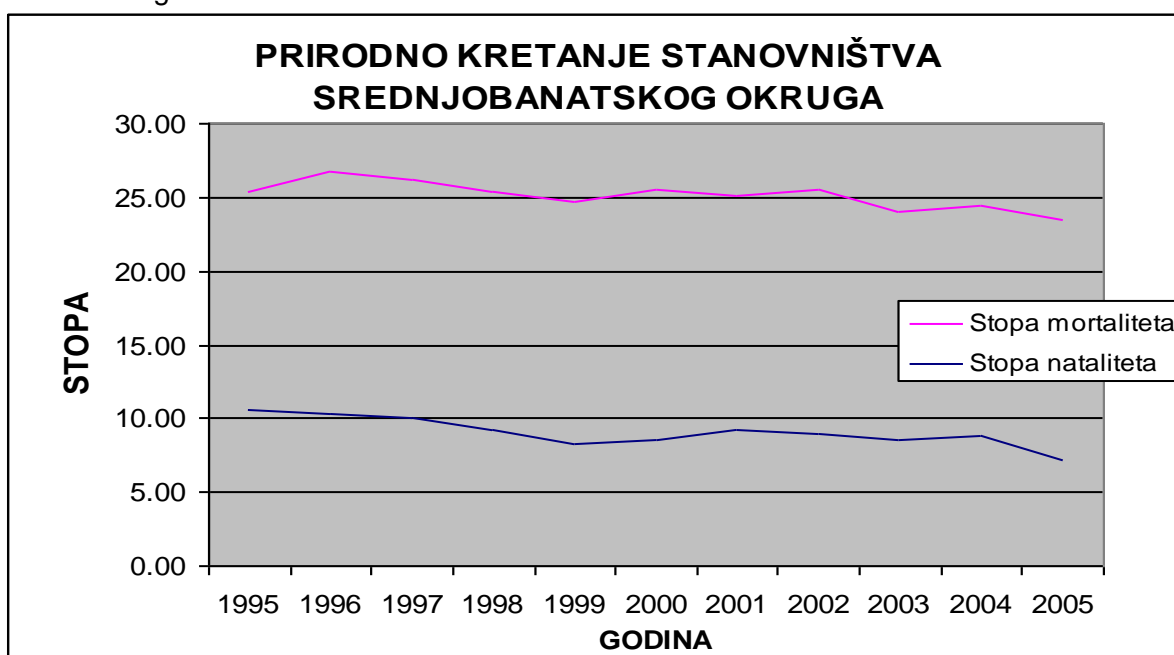
Od 1515 dece, 1511 rođeno je živo, a 4 mrtvorodeno.

U 2005. godini **umrlo*** je 3391 stanovnika : 1631 muškog, a 1760 ženskog pola.

Prirodni priraštaj je negativan od - 1876 stanovnika.

Prirodno kretanje stanovništva prema napred navedenim podacima u 2005. godini karakteriše biološka regresija. Ona je rezultat veoma niske stopa nataliteta (živorođenih) 7,25‰ i visoke stope opšteg mortaliteta (umrlih) 16,26‰. Stopa prirodnog priraštaja je – 8,99‰.

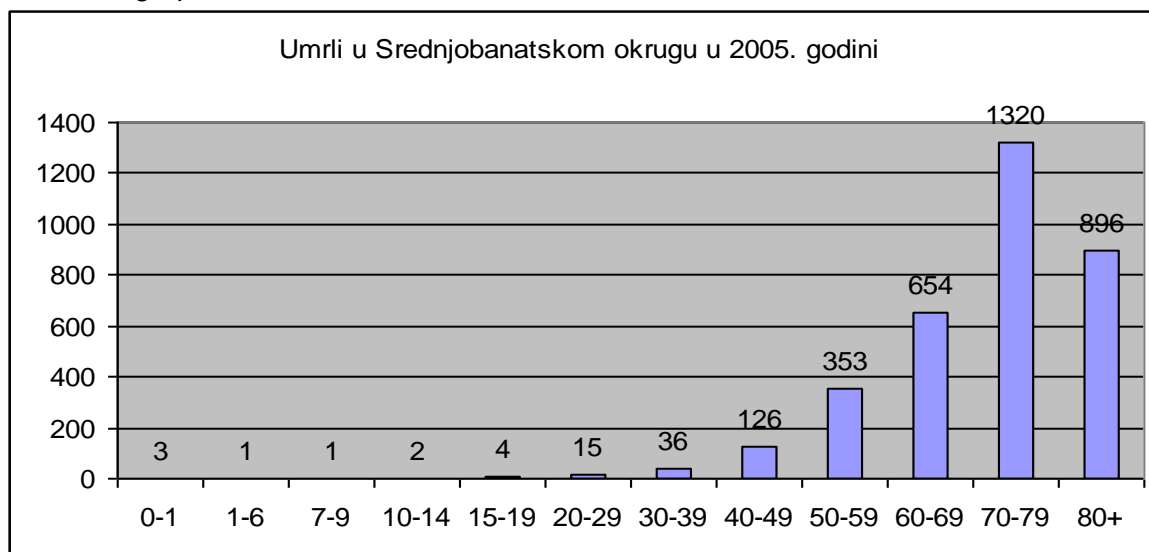
Grafikon br.1 - Prirodno kretanje stanovništva Srednjobanatskog okruga u periodu 1995-2005. godine



* Podaci Zavoda za zaštitu zdravlja Zrenjanin

Prosečna starost umrlih 2005. godine u Okrugu je 71.89 godina - umrlih muškaraca je 68,90 godina, a žena 74.74 godina.

Smrtnost je najintenzivnija u starosnoj grupi 70-79. godina.(grafikon br.2)

Grafikon br.2. – Smrtnost stanovništva Srednjobanatskog okruga u 2005. godini, po starosnim grupama

Stanovnici Srednjobanatskog okruga u 2005. godini najviše su umirali od bolesti krvotoka i tumora (tabela br. 1). (Podaci Zavoda za zaštitu zdravlja Zrenjanin)

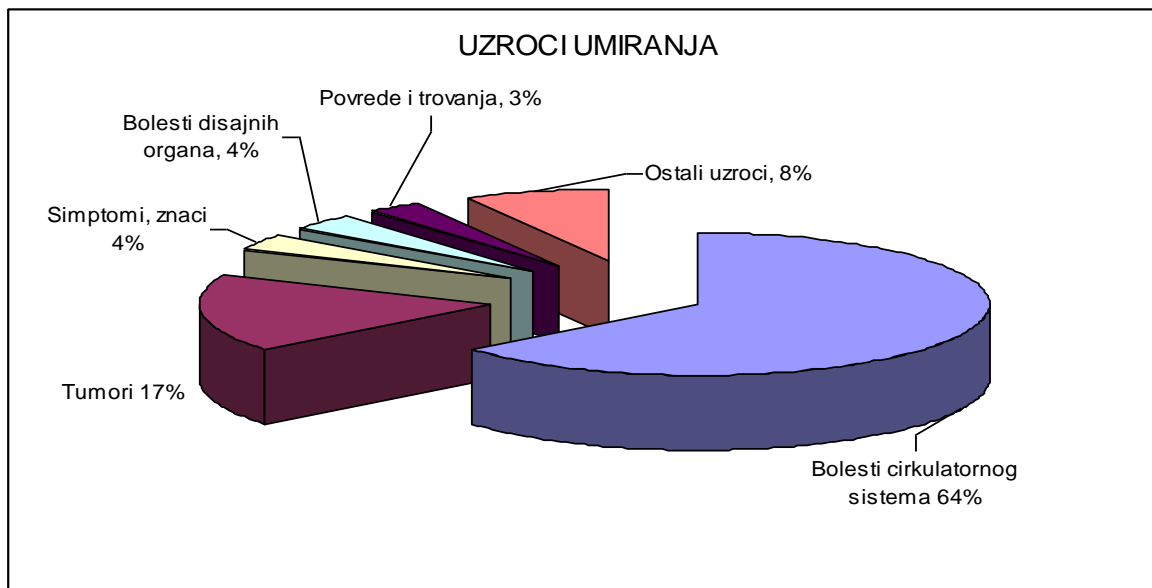
Tabela br. 2 - Uzroci umiranja u 2005. godini

Rang	GRUPA BOLESTI PO MKB-10	Broj	Procent. učešće
I	Bolesti sistema krvotoka	2180	64,28
II	Zloćudni tumori	585	17,28
III	Simptomi, znaci i nedovoljno definisana stanja	130	3,83
IV	Bolesti sistema za disanje	124	3,65
V	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnjih	102	3,01
VI	Ostale bolesti	269	7,95
UKUPNO		3391	100,00%

Dijagnoze iz grupe "Simptomi, znaci i nedovoljno definisana stanja" u nekoliko poslednjih godina nalaze se na trećem mestu među uzrocima umiranja, te se nameće potreba poboljšanja kvaliteta šifriranja uzroka umiranja.

Zbog lakšeg sagledavanja uzroka umiranja, struktura uzroka smrti prikazana je grafički.

Grafikon br. 3 - Struktura kategorija osnovnih uzroka smrti u 2005. god



Vodeći uzrok umiranja kod muškaraca bile su bolesti cirkulatornog sistema, zloćudni tumori i povrede, a kod žena takođe bolesti cirkulatornog sistema, zloćudni tumori i simptomi, znaci i nedovoljno definisana stanja (tabela br. 3)

Tabela br. 3 – Vodeći uzroci umiranja kod žena i muškaraca u 2005. godini u Srednjobanatskom okrugu

MUŠKARCI			ŽENE		
rang	Grupa bolesti	Bolest	rang	Grupa bolesti	Bolest
I	bolesni cirkulatornog sistema	hronična kardiomiopatija	I	bolesni cirkulatornog sistema	hronična kardiomiopatija
		infarkt miokarda			cerebrovaskularni insult
		cerebrovaskularni insult			hronična insuficijencija srca
II	zloćudni tumori	tumori pluća	II	zloćudni tumori	tumori dojke
		tumori bubrega			tumori materice
		debelog creva			tumori debelog creva
III		povrede	III		simptomi, znaci i nedovoljno definisana stanja

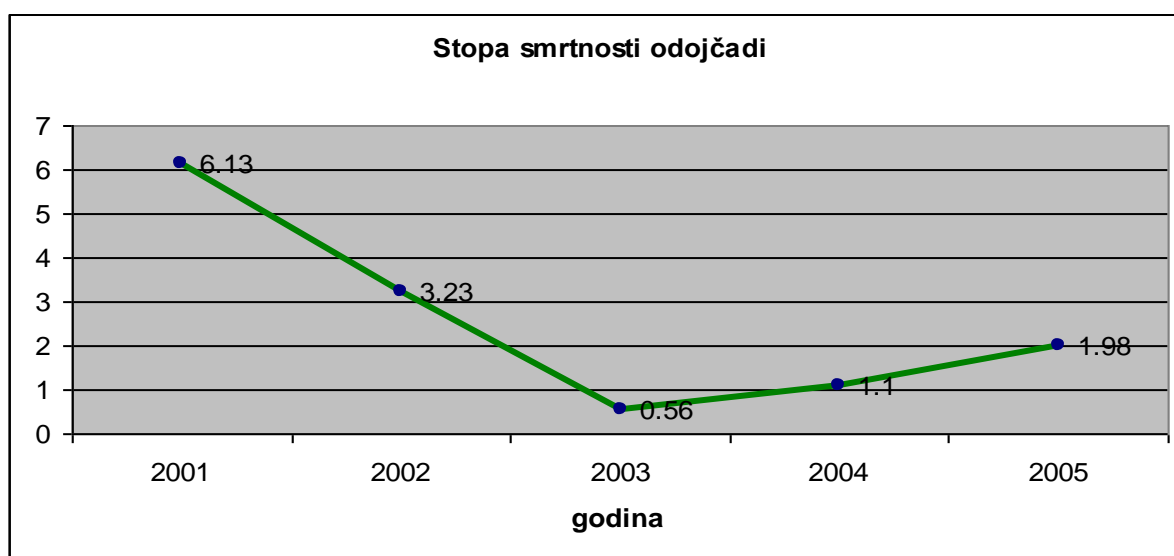
Veoma važan pokazatelj zdravstvenog stanja dece, ali i stanovništva u celini je **smrtnost odojčadi**, tj. dece do godinu dana starosti.

Povezanost stope umiranja odojčadi sa socio-ekonomskim razvojem poznata je i ilustrovana u literaturi i pokazuje negativnu korelaciju između ove stope i nacionalnog dohotka jedne države. Tolerantna stopa smrtnosti odojčadi za Evropu je do 20‰.

Prema prethodnim podacima Zavoda za zaštitu zdravlja Zrenjanin u Srednjobanatskom okrugu u 2005. godini umrlo je 3 odojčadi, što daje stopu smrtnosti odojčadi od 1,98‰.

Stopa smrtnosti odojčadi u periodu 2001-2005. godine pokazuje opadanje, a potom rast u drugom delu perioda, a njeno kretanje je prikazano u grafikonu br.4.

Grafikon br.4 – Stopa smrtnosti odojčadi u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine



Stope smrtnosti odojčadi u Srednjobanatskom okrugu su niske već duži vremenski period, što je karakteristika razvijenih područja. .

III OBOLJEVANJE STANOVNIŠTVA

OBOLJEVANJE U VANBOLNIČKIM ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA

Jedan od pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva je oboljevanje (morbidity), koje se registruje kroz Program statističkih istraživanja od interesa za celu zemlju i odnosi na oboljevanje onog dela stanovništva koje je koristilo zdravstvenu zaštitu u posmatranom periodu.

Registrowanje oboljevanja tj. morbiditeta u **ambulantno dispanzerskoj službi** pokazuje da je u 2005. godini zabeleženo 459860 dijagnoza kroz učinjene posete celokupnog stanovništva Srednjobanatskog okruga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, što je nešto veći broj nego u prethodnom periodu.

Tabela br. 3 – Registrovane dijagnoze u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u periodu 2001-2005. godina

godina	naselje	Okrug	Žitište	Zrenjanin	Nova Crnja	Novi Bečej	Sečanj
2001		484337	32260	314748	29171	76189	31969
2002		489145	29053	314418	30808	78666	36200
2003		480220	31985	306453	30144	68734	42904
2004		448348	35997	317103	30055	71324	48187
2005		459860	29871	278941	29508	65000	37751

Registrovana oboljenja predstavljena su po službama, koje pokrivaju određenu kategoriju stanovništva.

U oboljevanju male i predškolske dece nema bitnijih promena u odnosu na prethodni period – i dalje dominiraju bolesti sistema za disanje i infektivne i parazitarne bolesti - tabela br. 4 i 5

Tabela br. 4 – Oboljevanje male dece u u 2005. godini

GRUPA OBOLJENJA	rang	broj dijagnoza	procentualna zastupljenost
Bolesti sistema za disanje	I	23406	51,93
Infektivne i parazitarne bolesti	II	7181	15,93
Bolesti kože i potkožnog tkiva	III	2809	6,2
Bolesti uha i mastoidnog nastavka	IV	2541	5,64
Simptomi , znaci i nedovoljno definisana stanja	V	1545	3,43

Tabela br. 5 – Oboljevanje školske dece u u 2005. godini

GRUPA OBOLJENJA	rang	broj dijagnoza	procentualna zastupljenost
Bolesti sistema za disanje	I	20612	38,84
Infektivne i parazitarne bolesti	II	11363	21,41
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje	III	5257	9,90
Simptomi, znaci i nedovoljno definisana stanja	IV	3197	6,02
Bolesti kože i potkožnog tkiva	V	2787	5,25

Bolesti sistema za disanje su u dečijem uzrastu , kao i u prethodnom periodu, zastupljena u visokom procentu - 51,93, tj. 38,84%.

Kod odraslih (opšta medicina i medicina rada) registrovano je najviše hroničnih nezaraznih oboljenja - bolesti sistema za disanje i krvotoka (tabele br. 6 i 6°) i zadržana struktura oboljevanja kao u prethodnom periodu.

Tabela br. 6 – oboljevanje odraslih – opšta medicina u 2005. godini

GRUPA OBOLJENJA	rang	broj dijagnoza	procentualna zastupljenost
Bolesti sistema za disanje	I	68094	19,16
Bolesti sistema krvotoka	II	50525	15,69
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	III	31532	4,74
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje	IV	25812	4,60
Bolesti mokraćno-polnog sistema	V	17733	4,51

Tabela br. 6 a – oboljevanje odraslih – medicina rada u 2005. godini

GRUPA OBOLJENJA	rang	broj dijagnoza	procentualna zastupljenost
Bolesti sistema krvotoka	I	4210	17,98
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	II	2997	12,80
Bolesti sistema za disanje	III	2896	12,37
Bolesti mokraćno-polnog sistema	IV	1526	6,52
Duševni poremećaji	V	1404	5,99

Tabela br. 7 – oboljevanje u službama za zdravstvenu zaštitu žena u Srednjobanatskom okrugu u 2005. godini

GRUPA OBOLJENJA	rang	broj dijagnoza	procentualna zastupljenost
Bolesti mokraćno-polnog sistema	I	12998	62,40
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje	II	4205	20,18
Komplikacije trudnoće, rađanja, babinja	III	1245	5,97
Infektivne i parazitarne bolesti	IV	843	4,04
Tumori	V	680	3,26

U zdravstvenoj zaštiti žena dominiraju bolesti mokraćno-polnog sistema i faktori koji utiču na zdravstveno stanje, dok su ostale dijagnoze zastupljene u manjem procentu – tabela br. 7.

OBOLJEVANJE U STACIONARNIM ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA

Stacionarnu zdravstvenu delatnost u Srednjobanatskom okrugu sprovode:

- Opšta bolnica “Đorđe Joanović” u Zrenjaninu,
- Specijalna bolnica za plućne bolesti “Dr Vasa Savić” u Zrenjaninu i
- Specijalna bolnica za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju “Rusanda” u Melencima.

Struktura oboljevanja u **stacionarima** je specifična i razlikuje se zbog različite patologije koju bolnice pokrivaju.

Zbog ovih razloga oboljevanje je predstavljeno odvojeno za svaku bolnicu, u tabelama br. 8, 9 i 10.

U 2005. godini, u opštoj bolnici, bilo je najviše slučajeva bolesti sistema krvotoka i organa za varenje. Oboljenja iz grupe tumori su u porastu po broju slučajeva u odnosu na prethodni period i nalaze se na 3. mestu.

Tabela br. 8 - Opšta bolnica "Đorđe Joanović" – oboljevanje u 2005. godini

GRUPA OBOLJENJA	rang	broj slučajeva	procentualna zastupljenost
Bolesti sistema krvotoka	I	3356	17.37
Bolesti organa za varenje	II	2479	12.83
Tumori	III	1728	8.94
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	IV	1587	8.21
Bolesti sistema za disanje	V	1301	6.73

Tabela br. 9 - Specijalna bolnica za plućne bolesti "Dr Vasa Savić" – oboljevanje u 2005. godini

GRUPA OBOLJENJA	rang	broj slučajeva	procentualna zastupljenost
Bolesti sistema za disanje	I	904	59.31
Tumori organa za disanje	II	446	29.26
Zarazne i parazitarne bolesti*	III	69	4.52
Bolesti sistema krvotoka	IV	41	2.69
Simptomi, znaci i nedovoljno definisana stanja	V	3	0.19

Struktura morbiditeta u Specijalnoj bolnici za plućne bolesti nije se izmenila u odnosu na prethodni period.

U strukturi oboljenja Specijalne bolnica za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju zastupljena su ista oboljenja, ali je promenjen rang (bolesti mišićno-koštanog i vezivnog tkiva bile su na drugom, a sada su na prvom mestu po broju slučajeva).

Tabela br. 10 - Specijalna bolnica za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Rusanda" - oboljevanje u 2005. godini

GRUPA OBOLJENJA	rang	broj slučajeva	procentualna zastupljenost
Bolesti mišićno-koštanog i vezivnog tkiva	I	2243	41.30
Bolesti nervnog sistema	II	2193	40.38
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	III	559	10.29
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	IV	62	1.14
Bolesti sistema krvotoka	V	13	0.23

IV EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA ZARAZNIH BOLESTI U SREDNJOBANATSKOM OKRUGU 2005. GODINE

INCIDENCIJA ZARAZNIH BOLESTI

Tokom 2005. godine Zavodu za zaštitu zdravlja Zrenjanin prijavljeno je ukupno 2671 slučaj zaraznih bolesti, uz incidenciju 1281,32, koja odgovara petogodišnjem proseku za Srednjobanatski okrug (tabela br. 1). Porast incidencije u 2004. godini rezultat je povećanog broja obolelih od respiratornih zaraznih bolesti, naročito ovčijih boginja.

Tabela br. 1 - Kretanje zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu 2001-2005. godine

Godina	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
2001.	3074	1388,72	5	2,25
2002.	2658	1275,09	3	1,44
2003.	2379	1141,25	1	0,48
2004.	3659	1755,29	5	2,40
2005.	2671	1281,32	4	1,92

Najviša incidencija akutnih zaraznih bolesti u 2005. godine bila je opštinama Sečanj, Novi Bečej i Žitište (tabela br. 2).

Tabela br. 2 - Kretanje broja prijavljenih slučajeva zaraznih bolesti i stopa incidencije (Inc./100 000) u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. god.

Godina		Opština				
		Zrenjanin	Novi Bečej	Žitište	Sečanj	Nova Crnja
2001.	Br. obol.	2126	497	105	117	229
	Inc/100000	1554,34	1726,41	460,30	634,56	1575,18
2002.	Br. obol.	1589	583	134	125	227
	Inc/100000	1203,32	2165,35	656,89	763,26	1786,70
2003.	Br. obol.	1619	194	160	292	114
	Inc/100000	1226,04	720,55	784,35	1782,99	897,28
2004.	Br. obol.	2277	718	229	173	262
	Inc/100000	1724,60	2666,77	1122,60	1056,36	2062,18
2005.	Br. obol.	1334	566	264	377	130
	Inc/100000	1010,22	2102,21	1294,18	2302,01	1023,22

MORTALITET ZARAZNIH BOLESTI

Od zaraznih bolesti u 2005. godini umrle su 4 osobe (tabela br. 3). Najveći broj smrtnih slučajeva, bio je posledica bakterijskog meningitisa – 2.

Tabela br. 3 - Broj umrlih i stope mortaliteta prema vrsti zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Oboljenje	Broj umrlih i stope mortaliteta(mt/ 100.00) po godinama				
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
HIV	0	0	0	0	1 (0,48)
Ak.zarazni proliv (bakterijski)	0	0	0	0	0
Samoneloze	0	0	0	0	0
Bakterijski meningitis	2 (0,9)	0	0	1 (0,48)	2 (0,96)
Meningoencefalitis	0	0	0	0	0
Tetanus	1(0,45)	0	0	0	0
Septikemija	0	2 (0,96)	0	3 (1,44)	0
Ostalo	2 (0,9)	1 (0,48)	1 (0,48)	1 (0,48)	1 (0,48)
Ukupno	5 (2,25)	3 (1,44)	1 (0,48)	5 (2,40)	4 (1,92)

EPIDEMIJE ZARAZNIH BOLESTI

Epidemijsko javljanje bolesti tokom 2005. godine registrovano je u tri opštine u Srednjobanatskom okrugu i to po dve epidemije u naseljenim mestima opština Sečanj i Žitište i četiri epidemije u naseljenim mestima opštine Zrenjanin. Ukupno, zabeleženo je osam epidemija zaraznih bolesti, od kojih su se dve epidemije nastavile i u 2006. godini. Sve epidemije širile su se alimentarnim putem, a u njima je ukupno obolelo 112 lica. Najveći broj osoba oboleo je u dve epidemije Hepatitisa A – ukupno 78. Pored toga, registrovane su i tri salmoneloze sa ukupno 13 obolelih, jedna epidemija trihineloze sa 9 i trovanje hranom u kome su obolela 4 lica.

Tabela br. 4 - Epidemije zaraznih i parazitarnih bolesti u Srednjobanatskom okrugu prema putevima širenja u periodu 2000-2005. god.

Put širenja		Godina				
		2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Aliment.	br. epid.	4	5	13	2	8
	br. obol.	66	296	41	7	112*
Aerogene	br. epid.	2	0	1	0	0
	br. obol.	4	0	10	0	0
Kontaktne	br. epid.	1	1	0	5	0
	br. obol.	4	2	0	47	0
Hidrične	br. epid.	0	0	0	0	0
	br. obol.	0	0	0	0	0
Intrahospit.	br. epid.	1	0	0	0	0
	br. obol.	4	0	0	0	0
Ukupno	br. epid.	8	6	14	7	8
	br. obol.	78	298	51	54	112*

*dve epidemije Hepatitisa A nastavile su se i u 2006. godini

STRUKTURA ZARAZNIH BOLESTI

Posmatrajući zarazne bolesti prema strukturi, vodeću grupu čine i dalje oboljenja iz grupe respiratornih zaraznih bolesti. Na drugom mestu po učestalosti su crevne zarazne bolesti, a zatim slede parazitarna oboljenja.

Respiratorne zarazne bolesti

Respiratorne zarazne bolesti u 2005. godini predstavile su 68,74 % svih prijavljenih zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu. Smrtni ishodi bili su posledica tuberkuloze – ukupno 1 i bakterijskog meningitisa – ukupno 2.

Tabela br. 5 - Kretanje respiratornih zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Godina	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
2001.	2376	1073,4	3	1,35
2002.	1821	873,56	1	0,48
2003.	1557	746,92	1	0,48
2004.	2128	1020,84	2	0,96
2005.	1835	880,28	3	1,44

Najveći broj prijavljenih slučajeva respiratornih zaraznih bolesti predstavlja varicella, koja čini 67,81 % svih respiratornih zaraznih bolesti. Po učestalosti zatim slede streptokokna oboljenja, infektivna mononukleoza i tuberkuloza. Kada je reč o bolestima koje se mogu prevenirati vakcinacijom, prijavljen je po jedan slučaj rubeole, parotitisa i pertusisa.

Tabela br. 6 - Učestalost pojedinih respiratornih oboljenja u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005.

Oboljenje	Broj obolelih po godinama				
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Varičela	2139	1639	1291	1451	1245
Tuberkuloza	65	74	57	60	31
Streptok. angina	86	48	141	503	347
Šarlah	51	35	22	43	30
Inf. Mononukleoza	17	22	38	63	48
Bakt. Meningitis	3	2	2	6	7
Parotitis	5	2	4	0	1
Rubeola	2	2	2	0	1

Crevne zarazne bolesti

U strukturi zaraznih bolesti crevne zarazne bolesti zauzimaju drugo mesto. Uočeni porast incidencije je najvećim delom rezultat epidemijske pojave Hepatitisa A.

Tabela br. 7 - Kretanje crevnih zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Godina	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
2001.	349	157,67	1	0,45
2002.	244	117,05	0	0
2003.	366	175,58	0	0
2004.	449	215,39	0	0
2005.	559	268,16	0	0

Najveći broj prijavljenih slučajeva iz ove grupe predstavlja akutni zarazni proliv bakterijske etiologije. Na drugom mestu po učestalosti je Hepatitis A, a na trećem trovanja hranom uzrokovana salmonelama. Kao uzročnik epidemija, registrovana je u 3 slučaja, a reč je o manjim epidemijama porodičnog karaktera u kojima je ukupno obolelo 13 lica. Ostali slučajevi, 66,67 %, javili su se kao pojedinačni. Epidemiološka situacija u pogledu bacilarne dizenterije je povoljna. Registrovana su ukupno 3 pojedinačna slučaja ove bolesti.

Tabela br. 8 - Učestalost pojedinih crevnih zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005.

Oboljenje	Broj obolelih po godinama				
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Ak.zarazni proliv (bakterijski)	107	143	223	256	145
Trov. hranom uzr. Salmonel.	83	65	117	54	39
Trov. hranom uzr. Bakt.	34	15	14	53	15
Hepatitis A	86	6	5	38	110
Bacilarna dizenterija	19	9	7	10	3
Virusni meningitis	5	2	0	0	2
Virusni hepatitis neoznačeni	15	3	0	5	5
Ak.zarazni proliv (virusni)	0	1	0	30	0

Parazitarne zarazne bolesti

Pad incidencije parazitarne bolesti rezultat je smanjenja broja oboljenja iz ove grupe zaraznih bolesti, koja podležu obaveznom prijavljivanju.

Tabela br. 9 - Kretanje parazitarne zarazne bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Godina	Broj obolelih	Inc/100 000
2001.	97	43,82
2002.	189	90,67
2003.	155	74,36
2004.	597	286,39
2005.	196	94,02

Tokom 2005. godine prijavljeno je ukupno 196 obolelih od šuge. Nije registrovano epidemijsko javljanje ove bolesti.

Tabela br. 10 - Učestalost pojedinih parazitarne zarazne bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005.

Oboljenje	Broj obolelih po godinama				
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Šuga	96	184	120	239	196
Dermatofitoze i mikoze	0	8	21	273	0
Kandidijaza	0	4	6	29	0
Enterobijaza	1	6	7	42	0
Askarijaza	0	0	0	7	0
Helmintijaze creva nedefin.	0	1	0	7	0

Ostale zarazne bolesti

Pad incidencije u ovoj grupi zaraznih bolesti, u posmatranom periodu, rezultat je novih zakonskih propisa, po kojima se herpes zoster i crveni vetar, više ne prijavljuju. Registrovan je jedan smrtni ishod – posledica AIDS-a.

Tabela br. 11 - Kretanje ostalih zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Godina	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
2001.	142	64,15	0	0
2002.	185	88,75	2	0,96
2003.	274	131,44	0	0
2004.	423	202,92	3	1,44
2005.	32	15,35	1	0,48

Najveći epidemiološki značaj imaju parenteralni hepatitis i infekcije virusom HIV-a. U 2005. registrovano je 6 slučajeva akutnog i 5 hroničnog hepatitisa B. Nasuprot tome kod hepatitisa C učestalost registrovanih hroničnih oblika – 8, nadmašuje broj registrovanih akutnih slučajeva bolesti – 1. Registrovana su dva nova slučaja HIV infekcije, od kojih je jedna osoba obolela i ubrzo po dijagnostikovanju bolesti preminula.

Tabela br. 12 - Učestalost ostalih zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005.

Oboljenje	Broj obolelih po godinama				
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Herpes zoster	72	86	163	307	0
Crveni vetar	58	76	80	77	0
Hepatitis B, akutni	5	14	8	12	6
Hepatitis B, hronični	2	4	2	3	5
Hepatitis C, hronični	3	8	17	9	8
Hepatitis C, akutni	0	2	2	0	1
Sepsa	4	6	5	15	11
Sida	0	0	0	0	1

Zoonoze

Oboljenja iz ove grupe zaraznih bolesti pokazuju male oscilacije broja obolelih u poslednje tri godine. U 2005. godini nisu registrovani smrtni slučajevi kao posledica bolesti iz ove grupe zaraznih bolesti.

Tabela br. 13 - Kretanje zoonoza u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Godina	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
2001.	105	47,44	1	0,45
2002.	218	104,58	0	0
2003.	20	9,59	0	0
2004.	16	7,68	0	0
2005.	20	9,59	0	0

Osim trihineloze, gde je registrovana jedna porodična epidemija sa devetoro obolelih, ostale bolesti iz ove grupe registrovane su kao pojedinačni slučajevi, te se može reći da je epidemiološka situacija u 2005. godini kada je reč o zoonozama bila povoljna.

Tabela br. 14 - Učestalost pojedinih zoonoza u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005.

Oboljenje	Broj obolelih po godinama				
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Trihineloza	100	212	4	0	9
Kju groznica	1	5	14	2	2
Ehinokokoza	0	0	1	3	4
Toksoplazmoza	0	1	0	1	2
Leptospiroza	1	1	1	1	2
Bruceloza	0	0	0	8	0
Tetanus	1	0	0	0	0

Transmisivne zarazne bolesti

U grupi transmisivnih zaraznih bolesti registrovana su 4 slučaja lajmske bolesti.

Tabela br. 15 - Kretanje transmisivnih zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Godina	Broj obolelih	Inc/100 000
2001.	1	0,45
2002.	0	0
2003.	0	0
2004.	3	1,44
2005.	2	0,96

Venerične zarazne bolesti

U grupi veneričnih zaraznih bolesti u 2005. godini prijavljeno je 25 slučajeva genitalne hlamidijaze.

Tabela br. 16 - Kretanje veneričnih zaraznih bolesti u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Godina	Broj obolelih	Inc/100 000
2001.	4	1,80
2002.	5	2,40
2003.	7	3,36
2004.	43	20,63
2005.	25	11,99

IMUNOPROFILAKSA ZARAZNIH BOLESTI

Antirabična zaštita

U toku 2005. godine sektoru za epidemiologiju i mikrobiologiju Zavoda u Zrenjaninu, obratilo se ukupno 331 lice ozleđeno od životinja. Od tog broja kompletan antirabični tretman sproveden je kod 56 osoba, ili kod 16,92 % ozleđenih. Najveći broj ozleda nanet je od strane pasa nepoznatog vlasnika.

Tabela br. 17 - Kretanje broja ozleđenih i vakcinisanih protiv besnila u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001-2005. godine

Godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih	Procenat vakcinisanih
2001.	321	69	21,50
2002.	316	97	30,70
2003.	278	54	19,42
2004.	300	54	18
2005.	331	56	16,92

Obavezne sistematske imunizacije

Sprovođenje programa obaveznih imunizacija bilo je uspješno. Visok obuhvat obveznika na nivou okruga nije dostignut jedino kod vakcinacije hepatitis B vakcinom, a uslovljen je njenim nedostatkom.

Tabela br. 18 - Sprovođenje programa obaveznih imunizacija u Srednjobanatskom okrugu u periodu 2001 - 2005. godina

Vakcina		Procenat imunizovanih obveznika po godinama				
		2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
POLIO	vakc.	97,7	96,3	97,7	97,0	97,1
	rev.I	98,6	99,6	97,1	98,9	99,8
	rev.II	97,9	99,0	96,9	99,0	98,4
	rev.III	99,3	99,0	98,1	99,0	99,2
DI-TE-PER	vakc.	97,8	97,2	97,0	96,1	96,4
	rev.	98,1	98,5	97,1	98,1	98,5
DI-TE	rev.	94,2	97,6	98,0	99,3	99,3
DI-TE p. ad	rev.	95,9	99,1	96,4	99,1	99,3
TE-AL	rev.	100	100	100	95,0	95,2
MMR	vakc.	97,2	96,8	98,4	98,9	98,2
	rev.	88,6	88,5	63,3	97,8	98,5
PERTUSIS	rev.	94,2	-	-	-	-
TUBERCUL.	vakc.	97,9	98,9	99,8	99,4	98,5
	rev.	99,7	99,7	-	-	-
HEPATITIS B vakc.	vakc.	-	-	-	0	29,5

V INCIDENCIJA I MORTALITET MALIGNIH NEOPLAZMI U 2005. GODINI U SREDNJOBANATSKOM OKRUGU

U registru za maligne neoplazme Srednjobanatskog okruga do 30.06.2006.godine, na osnovu prvih prijava malignih neoplazmi za 2005. godinu, registrovano je 887 osoba. malignih , od čega u muškoj populaciji 460 ili 51,86%, a u ženskoj populaciji 427 osoba ili 48,14%.

U registar malignih neoplazmi u 2005.godini nisu uvršteni umrli koji se registruju na osnovu statističkih listića o slučaju smrti - DEM-2.

1. INCIDENCIJA MALIGNIH NEOPLAZMI

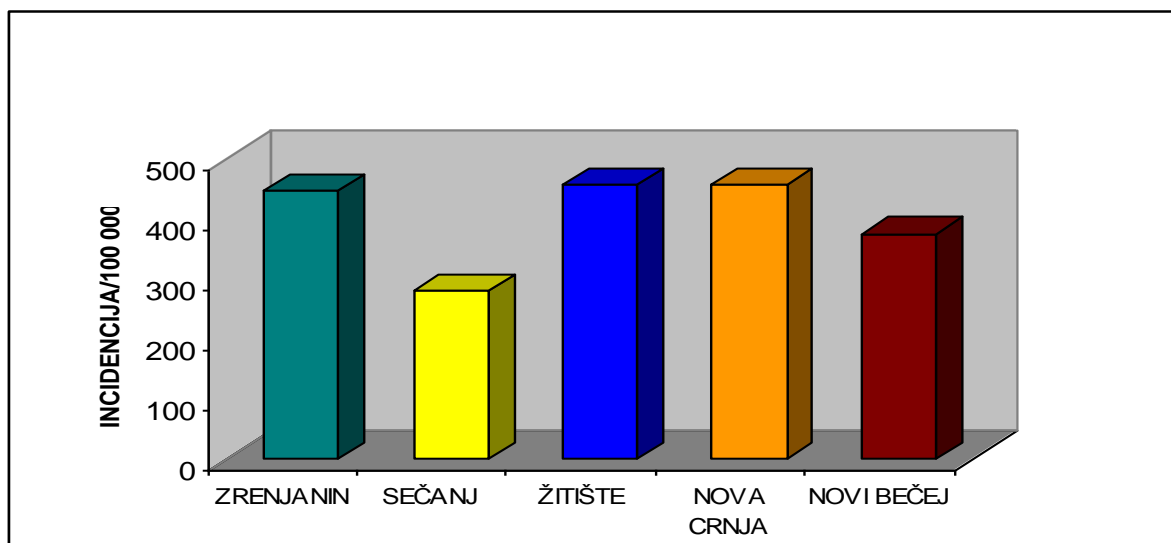
Sirova stopa incidencije malignih neoplazmi kod oba pola u Srednjobanatskom okrugu je 425,51 obolela na 100 000 stanovnika okruga - kod muškaraca 454,95 obolelih muškaraca na 100 000 muškaraca okruga, a kod žena 397,78 obolelih žena na 100 000 žena okruga (tabela br.1).

Tabela br. 1 - Broj obolelih i incidencija malignih neoplazmi

Populacija	Broj obolelih	Učešće (%)	Sirova stopa inc/100 000
Muškarci	460	51,86	454,95
Žene	427	48,14	397,78
UKUPNO	887	100,00	425,51

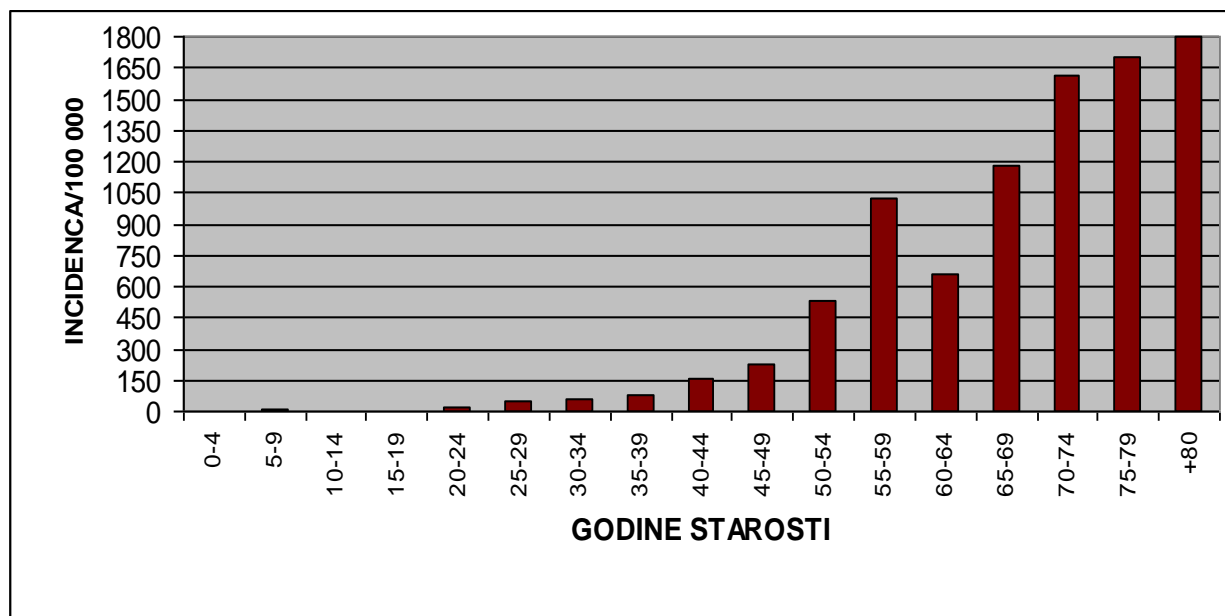
Stopa incidencije malignih neoplazmi po opštinama u Srednjobanatskom okrugu najviša je u opštini Nova Crnja (456,51/100 000), a najniža u opštini Sečanj (280,88/100 000) (grafikon br.1).

Grafikon br. 1 - Incidencija malignih neoplazmi u Srednjobanatskom okrugu po opštinama



U 2005. godini oboleli od malignih neoplazmi registruju se u dobnoj grupi od 5-9 godina kao i u svim dobnim grupama od 20. godine do +80 godina. Uzrasno specifična stopa incidencije u dobnoj gupi od 5-9 godina ima najniže vrednosti (9,04/100 000), dok se najviše vrednosti registruju u dobnim grupama od 70-74, 75-79 i +80 godina (1617,48-1799,42/100 000) (grafikon br.2).

Grafikon br. 2 - Incidencija malignih neoplazmi u Srednjobantskom okrugu - po dobnim grupama



2. MORTALITET MALIGNIH NEOPLAZMI

Po podacima prikupljenim u Sektoru za socijalnu medicinu i organizaciju zdravstvene službe Zavoda za zaštitu zdravlja Zrenjanin u 2005.godini, na osnovu DEM-2 listića umrlih llica, stanovnika Srednjobanatskog okruga, evidentirano je 575 smrtnih slučajeva od malignih neoplazmi, od čega 344 smrtna slučaja u muškoj populaciji sa učešćem od 59,83% i 231 smrtna slučaja u ženskoj populaciji sa učešćem od 40,17%.

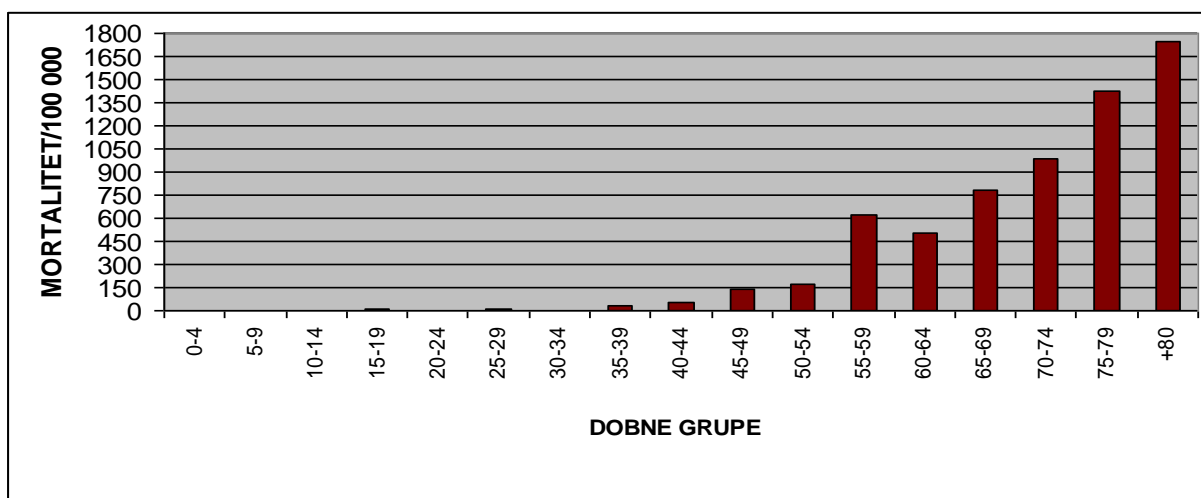
Tabela br. 2 - Broj umrlih i mortalitet od malignih neoplazmi

Populacija	Broj umrlih	Učešće (%)	Sirova stopa mt/100 000
Muškaraca	344	59,83	340,22
Žena	231	40,17	215,19
Ukupno	575	100,00	275,83

Sirova stopa mortaliteta od malignih neoplazmi kod oba pola u Srednjobanatskom okrugu iznosi 275,83 umrlih na 100 000 stanovnika Okruga, dok specifična stopa mortaliteta kod muškaraca iznosi 340,22 umrlih muškarca na 100 000 muškaraca Okruga, a kod žena 215,19 umrlih žena na 100 000 žena Okruga.

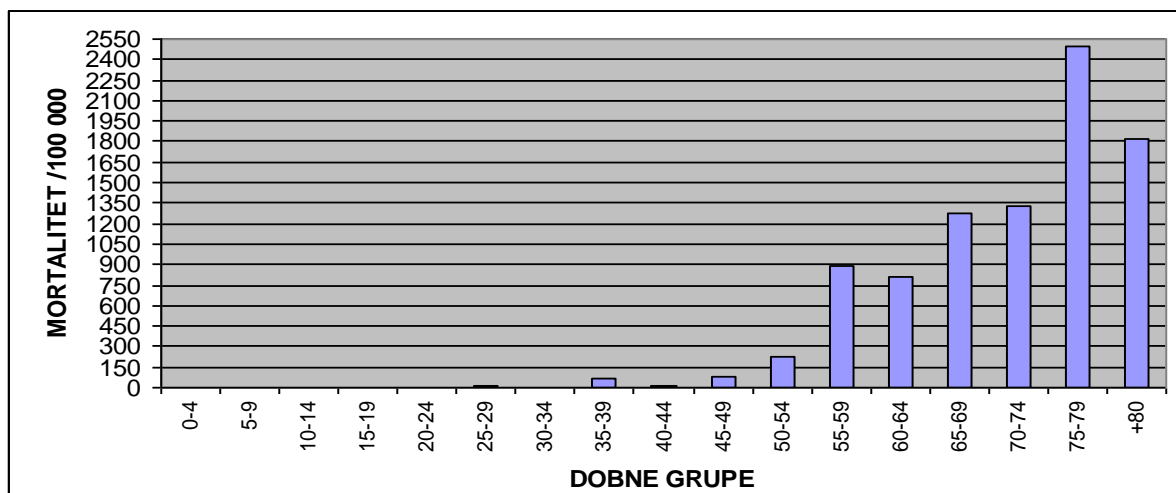
U 2005. godini umrli od malignih neoplazmi registruju se u dobnim grupama od 15-19 i 25-29 godina kao i u svim dobnim grupama od 35 godine do +80 godina. Uzrasno specifična stopa mortaliteta u dobnj gupi od 15-19 godina ima najniže vrednosti (7,33/100 000), dok su najviše vrednosti u dobnim grupama 75-79 i +80 godina (1420,24-1751,44/100 000) (grafikon br. 3).

Grafikon br. 3 - Mortalitet malignih neoplazmi kod oba pola - po dobnim grupama



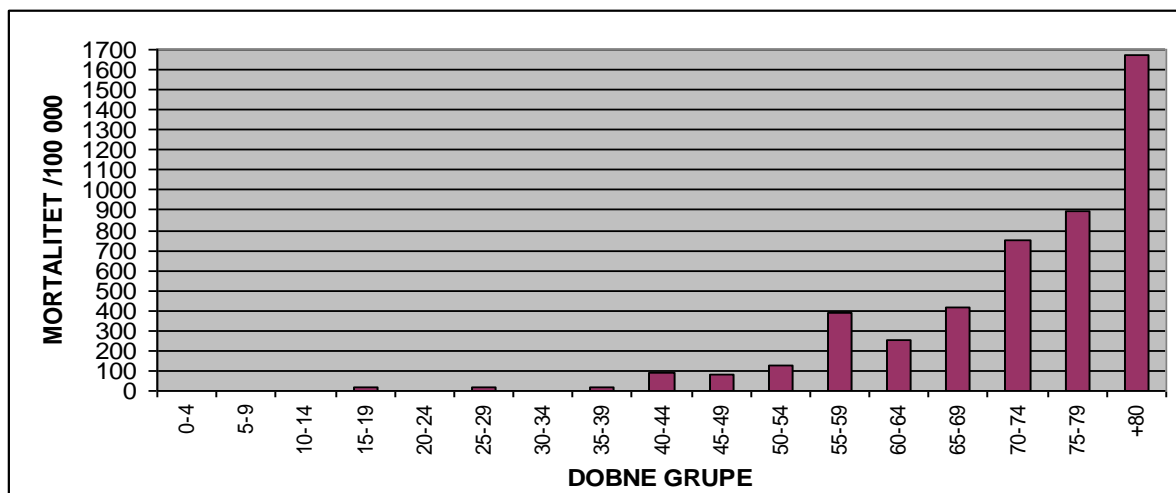
Najviša uzrasno specifična stopa mortaliteta kod muškaraca u Srednjobanatskom okrugu zabeležena je u dobnj grupi od 75-79 godina (2490,94/ 100 000) (grafikon br.4).

Grafikon br. 4 - Mortalitet malignih neoplazmi kod muškaraca - po dobnim grupama



Najviša uzrasno specifična stopa mortaliteta kod žena u Srednjobanatskom okrugu zabeležena je u dobnoj grupi od +80 godina (1676,99/ 100 000) (grafikon br.5).

Grafikon br. 5 - Mortalitet malignih neoplazmi kod žena - po dobnim grupama



3. MALIGNNE NEOPLAZME KOD MUŠKARACA

U strukturi malignih neoplazmi po lokalizaciji kod muškaraca karcinom pluća se nalazi na prvom mestu sa incidencijom od 103,85/100 000 muškaraca Srednjobanatskog okruga ili 22,83%. Visoko učešće u strukturi obolelih od malignih neoplazmi imaju karcinom mokraćne bešike i prostate sa ukupnim učešćem oko 22% ili incidencijom od 50,43-49,45/100 000 (tabela br.3).

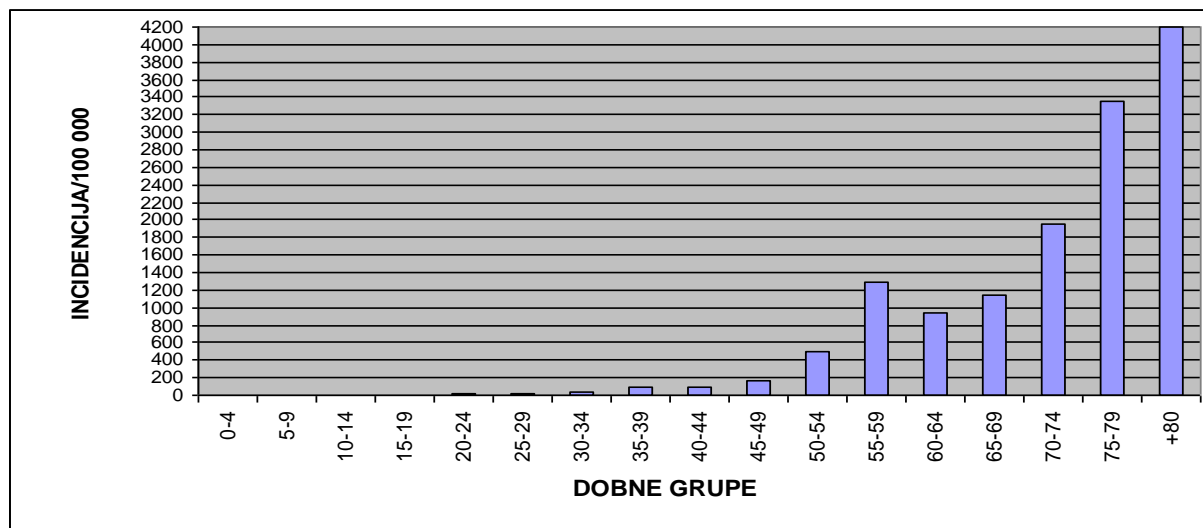
Tabela br. 3 - Vodeće lokalizacije malignih neoplazmi kod muškaraca u Srednjobanatskom okrugu

Lokalizacija (10-MKB)	Broj obolelih	Učešće (%)	Sirova stopa inc/100 000
Pluća i bronh	105	22,83	103,85
Mokraćna bešika	51	11,09	50,43
Prostata	50	10,87	49,45
Kolon	49	10,65	48,46
Rektum	25	5,43	24,72
Želudac	17	3,70	16,81
Bubreg	14	3,04	13,85
Limfomi	8	1,78	7,91
Farings	7	1,52	6,92
Ostale lokalizacije*	134	29,09	132,52
UKUPNO	460	100,00	454,95

* u ostale lokalizacije uvršteni su tumori kože

Specifična stopa incidencije kod muškaraca iznosi 454,54 obolelih muškaraca na 100 000 muškaraca okruga, dok se najviše vrednosti uzrasno specifične stope incidencije registruju u dobnoj grupi od +80 godina (4191,03/100 000) (grafikon br. 6).

Grafikon br. 6 - Incidencija malignih neoplazmi kod muškaraca - po dobnim grupama



6. MALIGNNE NEOPLAZME KOD ŽENA

U strukturi malignih neoplazmi prema lokalizaciji kod žena karcinom dojke se nalazi na prvom mestu sa učešćem od 19,91% ili incidencijom od 79,18/100 000 žena Srednjobanatskog okruga. Visoko učešće u strukturi obolelih od malignih neoplazmi imaju karcinom cerviksa i kolona sa ukupnim učešćem preko 19% ili incidencijom od 40,06-36,33/100 000 (tabela br.4).

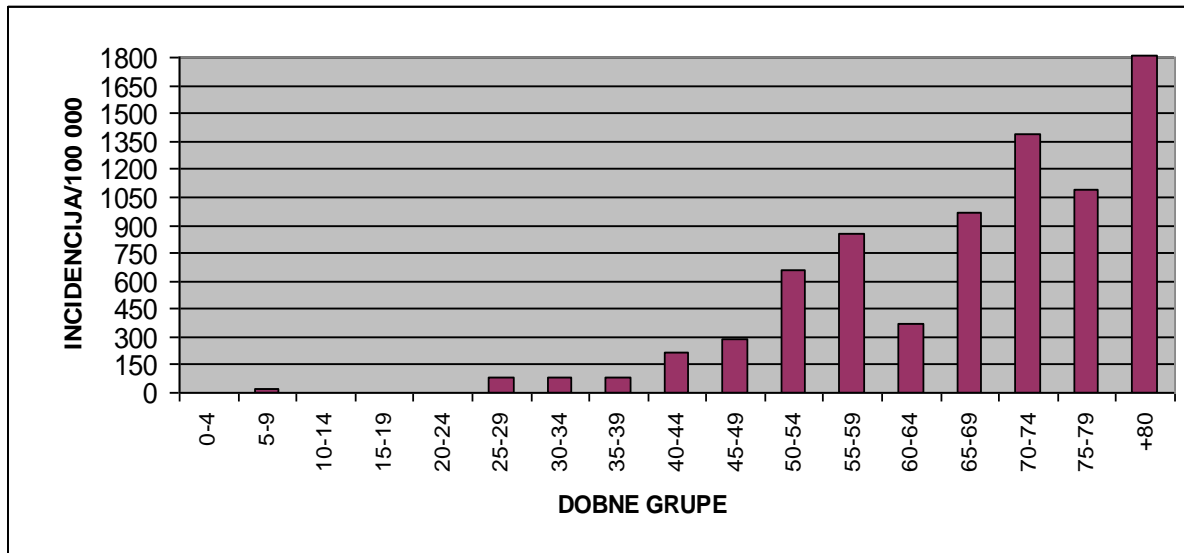
Tabela br. 4 - Vodeće lokalizacije malignih neoplazmi kod žena u Srednjobanatskom okrugu

Lokalizacija (10-MKB)	Broj obolelih	Učešće(%)	Sirova stopa inc/100 000
Dojka	85	19,91	79,18
Cerviks	43	10,07	40,06
Kolon	39	9,13	36,33
Uterus	34	7,96	31,67
Rektum	27	6,32	25,15
Pluća i bronh	22	5,15	20,49
Ovarijum	17	3,98	15,83
Pankreas	14	3,28	13,04
Mokraćna bešika	13	3,04	12,11
Ostale lokalizacije*	133	31,16	123,89
UKUPNO	427	100,00	425,51

* u ostale lokalizacije uvršteni su tumori kože

Specifična stopa incidencije kod žena iznosi 397,98 obolelih žena na 100 000 žena okruga, dok se najviše vrednosti uzrasno specifične stope incidencije registruju se u dobnoj grupi od +80 godina (1807,23/100 000) (grafikon br. 7).

Grafikon br. 7 - Incidencija malignih neoplazmi kod žena - po dobnim grupama



VI ZDRAVSTVENA ISPRAVNOST NAMIRNICA I PREDMETA OPŠTE UPOTREBE U 2005. GODINI U SREDNJOBANATSKOM OKRUGU

U sektoru Higijene sa zaštitom životne sredine u saradnji sa inspekcijskim organima (sanitarna inspekcija, veterinarska inspekcija), vrši se permanentna kontrola zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe sa teritorije Srednjobanatskog okruga.

Dinamika, obim kontrole i ispitivani parametri u skladu su sa zahtevima važećih Pravilnika:

- Zakon o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe, Sl. List SFRJ 53/91,
- Pravilnik o mikrobiološkoj ispravnosti namirnica u prometu, Sl. List SRJ 26/93,
- Pravilnik o uslovima u pogledu zdravstvene ispravnosti predmeta opšte upotrebe koji se mogu stavljati u promet, Sl. List SFRJ 26/83, kao i
- Pravilnici o kvalitetu određenih grupa namirnica.

Metode ispitivanja usklađene su sa preporukama iz stručne literature i odgovarajućih JUS metoda, kao i metoda regulisanih propisima.

Ispitivanje i ocena zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe vrši se na zahtev sanitarne inspekcije ili klijenata (proizvođača, odnosno vlasnika tih proizvoda), kada ovlašćena lica Zavoda vrše samostalno uzorkovanje na njihov zahtev, u cilju provere kvaliteta.

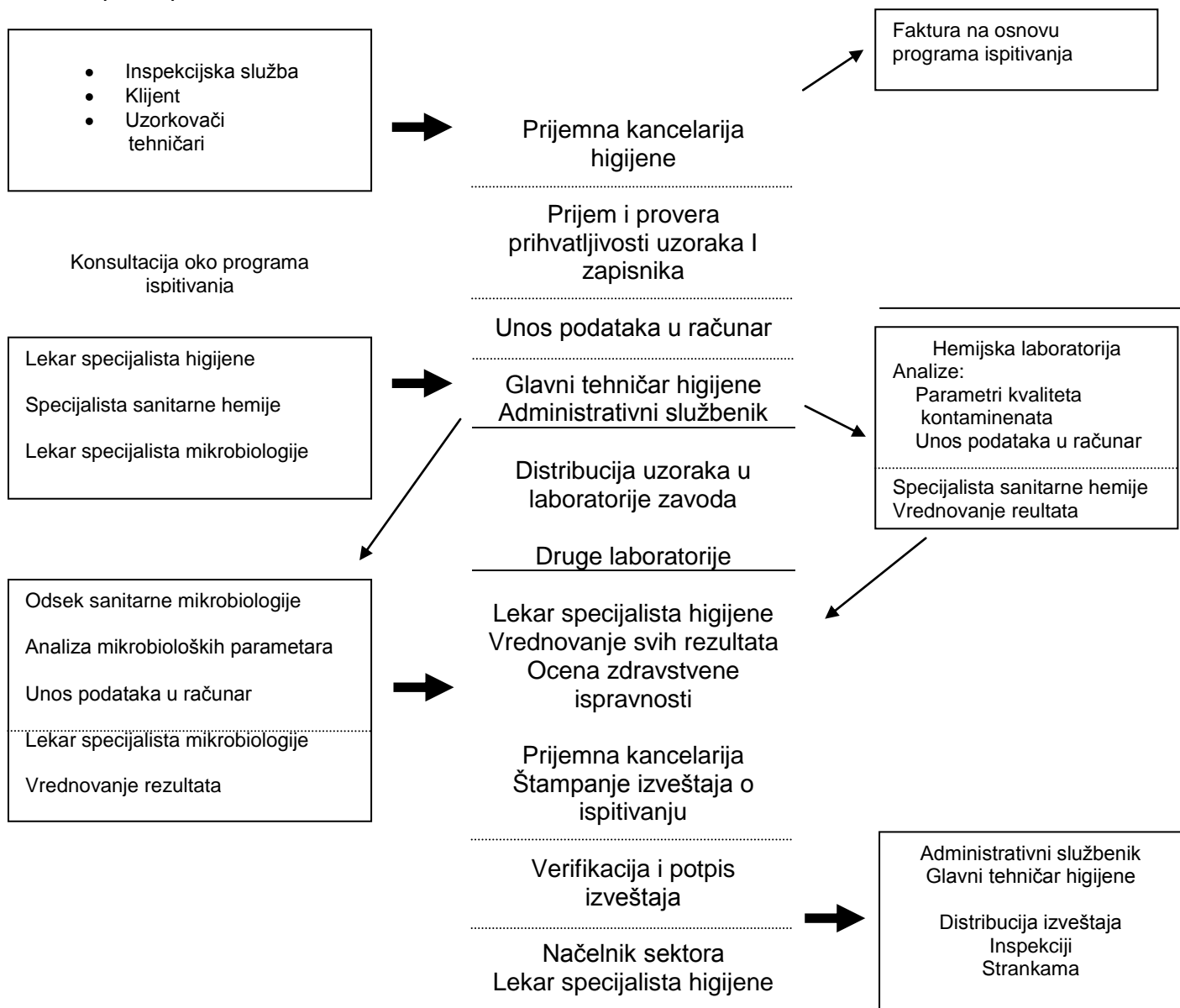
Izveštaji o ispitivanjima sa mišljenjem i predlogom mera dostavljaju se inspekcijskom organu ili vlasnicima uzoraka.

Periodične i godišnje izveštaje o obimu i rezultatima kontrole Zavod dostavlja Institutu za zaštitu zdravlja Srbije « Dr Milan Jovanović Batut» i Institutu za zaštitu zdravlja Novi Sad.

Organizacija praćenja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe može se podeliti u tri etape:

1. terenski poslovi uzorkovanja,
2. laboratorijsko ispitivanje uzetih uzoraka,
3. obrada podataka, usklađivanje i ocena rezultata, davanje stručnog mišljenja i predloga mera.

Šema: Organizacija prijema uzoraka i kontrole zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe



Mišljenje o zdravstvenoj ispravnosti uzorka daje samo lekar specijalista higijene, a kompjuterizovan rad sa ograničenom mogućnošću pristupa programu doprineo je bezbednosti podataka, čime je onemogućena izmena izdatih rezultata.

U cilju sistematske kontrole godišnje treba ispitati najmanje 15 uzoraka namirnica i predmeta opšte upotrebe na 1000 stanovnika (čl.21 stav 2 Zakona o zdravstvenoj ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe Sl. List SFRJ 53/91), odnosno 13 uzoraka namirnica i 2 uzorka predmeta opšte upotrebe.

Rukovodeći se zahtevima navedenog Zakona, a uzimajući u obzir broj stanovnika u Srednjobanatskom okrugu kontrolom je neophodno obuhvatiti 3120 uzoraka godišnje.

Tabela br. 1 - Broj ispitanih uzoraka namirnica i predmeta opšte upotrebe u Srednjobanatskom okrugu 2005.godine

Preporučeni broj uzoraka prema Zakonu 15/1000 stanovnika	Broj Ispitanih uzoraka	% ispitanih uzoraka u odnosu na preporuku
3120	4971	159.40 %

Iz tabele br. 1 može se videti da je u 2005.godini ispitano 59.40 % više uzoraka od preporuke Zakona.

Tabela br. 2 - Rezultati ispitivanja namirnica prema vrsti pregleda u Srednjobanatskom okrugu 2005.godine

Mikrobiološka ispravnost			Kvalitet i hemijska ispravnost		
Broj ispitanih uzoraka	neispravni uzorci		Broj ispitanih uzoraka	neispravni uzorci	
	broj	%		broj	%
3663	319	8.7 %	936	261	27.9 %

Tabela br. 3. - Mikrobiološka ispravnost namirnica i predmeta opšte upotrebe po karakterističnim grupama i poreklu u Srednjobanatskom okrugu u 2005.god.

Vrste namirnica i predmeta opšte upotrebe		Industrijska proizvodnja								Promet								Zanatska proizvodnja								
		Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Koaguraza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo	Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Koaguraza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo	Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Koaguraza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo	
		ukupno	neispravan	% neispravnih uzoraka	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	ukupno	neispravan	% neispravnih uzoraka	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	ukupno	neispravan	% neispravnih uzoraka	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1	Mleko	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0		
2	Proizvodi od mleka	23	9	39.1	0	2	0	0	9	48	9	18.7	0	1	2	0	7	74	19	25.6	0	3	0	0	19	
3	Meso	3	1	33.3	0	0	0	0	1	38	13	34.0	0	4	0	12	14	2	14.2	0	0	0	0	0	2	
4	Proizvodi od mesa	4	0	0	0	0	0	0	0	21	0	0	0	0	0	0	13	1	7.6	0	0	0	0	0	1	
5	Ribe, školjke i rakovi	0	0	0	0	0	0	0	0	23	1	4.3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6	Proizvodi od ribe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
7	Jaja i proizvodi od jaja	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	
8	Žitarice, leguminoze i brašno	12	1	8.3	0	0	1	0	0	16	1	6.2	0	0	1	0	0	37	0	0	0	0	0	0	0	
9	Hleb, testenine i keks	24	0	0	0	0	0	0	0	477	9	1.9	0	6	4	0	0	810	28	3.4	0	11	15	0	17	
10	Kolači	0	0	0	0	0	0	0	0	24	11	45.8	2	5	0	0	10	43	6	13.9	0	2	0	0	5	

Zavod za zaštitu zdravlja Zrenjanin

Vrste namirnica i predmeta opšte upotrebe		Industrijska proizvodnja								Promet								Zanatska proizvodnja							
		Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Kvaegunaza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo	Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Kvaegunaza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo	Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Kvaegunaza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo
		ukupno	neispravan	% neispravnih uzoraka						neispravan	neispravan	neispravan						neispravan	neispravan	ukupno					
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
11	Šećer, bombone, čokolade i med	102	19	18.6	17	0	0	0	2	62	1	1.6	0	0	0	1	12	0	0	0	0	0	0	0	
12	Dečija hrana i dijetetske namirnice	37	0	0	0	0	0	0	0	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
13	Voće i proizvodi od voća	10	0	0	0	0	0	0	0	95	4	4.2	0	0	1	0	4	3	0	0	0	0	0	0	
14	Povrće i proizvodi od povrća	0	0	0	0	0	0	0	0	66	0	0	0	0	0	0	15	3	20.0	0	0	2	0	3	
15	Masti i ulja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
16	Aditivi i začini	2	0	0	0	0	0	0	0	9	2	22.2	0	0	2	0	1	3	0	0	0	0	0	0	
17	Kafa, kakao i čajevi	1	0	0	0	0	0	0	0	53	1	1.8	0	0	1	0	0	18	0	0	0	0	0	0	
18	Alkoholna pića	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
19	Bezalkoholna pića	2	0	0	0	0	0	0	0	34	3	8.8	0	0	1	0	2	3	0	0	0	0	0	0	
20	Sladoled	7	0	0	0	0	0	0	0	104	10	9.6	0	2	2	0	9	80	20	25.0	0	7	1	0	18
21	Gotova jela	2	1	50.0	0	0	0	0	1	443	39	8.8	0	5	0	0	36	309	31	10.0	0	2	0	0	31

Zavod za zaštitu zdravlja Zrenjanin

Vrste namirnica i predmeta opšte upotrebe		Industrijska proizvodnja							Promet							Zanatska proizvodnja										
		Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Koagulaza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo	Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Koagulaza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo	Broj pregledanih uzoraka			Salmonellae	Koagulaza pozitivan stafilokok	Kvasnice i plesni	Insekti i paraziti	Ostalo	
		ukupno	neispravan	% neispravnih uzoraka	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	ukupno	neispravan	% neispravnih uzoraka	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	ukupno	neispravan	% neispravnih uzoraka	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan	neispravan
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
22	Ostalo	353	61	17.3	0	0	59	0	13	51	10	19.6	0	0	9	0	2	14	3	21.4	0	0	2	0	3	
	Ukupno	582	92	15.8	17	2	60	0	26	1606	114	7.1	2	24	23	0	84	1475	113	7.6	0	25	20	0	99	
23	Posuđe, pribor, postrojenja i uređaji za životne namirnice	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	
24	Sredstva za održavanje lične higijene, negu i ulepšavanje lica i tela i ambalaža za ta sredstva	352	1	0.2	0	0	0	0	1	13	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ukupno	353	1	0.2	0	0	0	0	1	13	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	

Što se tiče ispitivanja namirnica na mikrobiološku ispravnost ukupan broj uzoraka ispunjava očekivanja zdravstvenog nadzora. Međutim, broj uzoraka pojedinih grupa namirnica (mleko, meso, riba, jaja, masti i ulja) morao bi biti veći obzirom na značaj ovih namirnica za ljudsku ishranu.

Po broju ispitanih uzoraka najviše su zastupljene sledeće grupe namirnica: hleb, testenine, keks, gotova jela, sladoledi, proizvodi od mleka (tabela br. 3.).

Trebalo bi pojačati nadzor nad proizvodima koji se prodaju na zelenim pijacama, a pogotovo na higijenski nedopustivim mestima, kao što su improvizovane tezge na pijacama koje ne ispunjavaju ni najosnovniji higijenski minimum.

Tabela br. 4 - Mikrobiološka ispravnost namirnica prema poreklu uzoraka u Srednjobanatskom okrugu 2005.god.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA			PROMET			ZANATSKA PROIZVODNJA		
Broj ispitanih uzoraka	neispravni uzorci		Broj ispitanih uzoraka	neispravni uzorci		Broj ispitanih uzoraka	neispravni uzorci	
	Broj	%		Broj	%		Broj	%
582	92	15.8	1606	114	7.1	1475	113	7.6

Broj kontrolisanih namirnica prema poreklu je neujednačen, što zavisi od zahteva proizvođača i inspeksijskih službi za kontrolom (tabela br. 4). Najviše uzoraka kontrolisano je iz prometa, a to su namirnice uzorkovane od strane sanitarne inspekcije u okviru Monitoringa (1606 uzoraka), a najmanje iz industrijske proizvodnje (582 uzorka).

Najveći procenat mikrobiološki neispravnih uzoraka potiče iz industrijske proizvodnje - 15.8 %, što se smatra epidemiološki značajnim, dok je procenat neispravnosti namirnica u prometu i zanatskoj proizvodnji podjednak (7.1 % i 7.6 %).

Iz grupe namirnica **hleb, testenine i keks** ispitano je najviše uzoraka -1311, a mikrobiološka neispravnost konstatovana je u 37 (2.8 % uzoraka). Iz grupe **gotova jela** ispitano je 754 uzorka, od toga 71 (9.4 %) bilo je neispravno. Iz grupe **proizvodi od mleka** ispitano je 145 uzoraka, od čega je 37 (25.5 %) bilo neispravno, iz grupe **sladoledi** ispitano je 191 uzorak, od toga 30 (15.7 %) bilo je mikrobiološki neispravno, iz grupe **meso** od 55 ispitanih uzoraka 16 (29 %) je bilo neispravno.

Najčešći uzrok mikrobiološke neispravnosti namirnica bio je nedozvoljeno visok broj saprofitnih bakterija, u 209 (5.7 %) uzoraka; nalaz kvasnica i plesni u 103 (2.8 %) uzoraka. Stafilokokus aureus, patogena bakterija, uzročnik trovanja hranom, izolovana je u 51 (1.3 %) ispitivanih uzoraka. Ostale patogene bakterije izolovane su u zanemarljivo malom broju u odnosu na broj ispitivanih namirnica (tabela br. 3).

Hemijska ispravnost namirnica zahteva mnogo ozbiljniji pristup u odnosu na dosadašnji.

Tabela br. 5. - Hemijska ispravnost namirnica u Srednjobanatskom okrugu 2005.god.

Vrsta namirnica			Ukupno	Iz industrijske proizvodnje	Iz prometa	Iz zanatske proizvodnje	Pesticidi	Aditivi	Antibiotici	Hormoni	Mikotoksini	Metali i metaloidi	Olovo	Kadmijum	Živa	Arsen	Sastav	Organoleptika	Ostalo
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	Ukupno	ukupno	936	86	308	542	19	59	0	0	10	133	129	120	41	130	645	644	107
	Ukupno	neispravan	261	29	73	159	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	221	14	32
1	Mleko	ukupno	2	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0
		neispravan	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
2	Proizvodi od mleka	ukupno	37	12	18	7	0	0	0	0	1	7	7	7	4	7	18	25	5
		neispravan	15	9	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	1
3	Meso	ukupno	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Proizvodi od mesa	ukupno	13	0	11	2	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	12	0
		neispravan	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
5	Ribe, školjke i rakovi	ukupno	13	0	13	0	0	0	0	0	0	10	8	10	7	8	0	3	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Proizvodi od ribe	ukupno	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Jaja i proizvodi od jaja	ukupno	2	0	2	0	2	0	0	0	0	2	2	2	2	2	0	0	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Žitarice, leguminoze i brašno	ukupno	70	8	8	54	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	69	70	0
		neispravan	41	6	5	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41	0
9	Hleb, testenine i keks	ukupno	466	23	27	416	5	18	0	0	1	7	7	7	5	7	445	442	3
		neispravan	139	9	12	118	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	133	11	0
10	Kolači	ukupno	23	0	8	15	0	4	0	0	0	3	3	3	0	3	10	17	0
		neispravan	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0
11	Šećer, bombone, čokolade i med	ukupno	27	5	17	5	0	1	0	0	0	7	7	6	0	7	10	19	0
		neispravan	4	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0
12	Dečja hrana i dijetetske namirnice	ukupno	33	31	2	0	6	6	0	0	5	31	31	31	9	31	3	5	0
		neispravan	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0
13	Voće i proizvodi od voća	ukupno	22	0	19	3	0	1	0	0	0	11	11	7	1	11	3	11	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Povrće i proizvodi od povrća	ukupno	59	0	33	26	3	3	0	0	1	44	43	42	10	44	16	14	0
		neispravan	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
15	Masti i ulja	ukupno	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Zavod za zaštitu zdravlja Zrenjanin

		neispravan	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
16	Aditivi i začini	ukupno	13	0	12	1	2	1	0	0	1	1	1	0	0	1	10	2	0
		neispravan	10	0	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0
17	Kafa, kakao i čajevi	ukupno	13	2	7	4	0	0	0	0	0	3	3	0	0	3	6	11	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Alkoholna pića	ukupno	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0
		neispravan	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
19	Bezalkoholna pića	ukupno	25	4	20	1	0	5	0	0	0	3	2	2	1	2	21	7	0
		neispravan	6	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0
20	Sladoled	ukupno	13	0	6	7	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	11
		neispravan	4	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
21	Gotova jela	ukupno	97	1	96	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	17	0	88
		neispravan	27	0	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27
22	Ostalo	ukupno	2	0	2	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1	2	0	0
		neispravan	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Kako se iz tabele br. 5 može uočiti u najvećem broju namirnica ispitivana su organoleptička svojstva i sastav (kvalitet), dok mnogo važniji parametri u pogledu zdravstvene ispravnosti, kao što su aditivi, mikotoksini, ostaci pesticida, hormoni i antibiotici nisu ispitivani ili su ispitivani u veoma malom broju. I ovde bi se, kao i kod ispitivanja na mikrobiološku ispravnost, moralo voditi više računa o broju uzoraka kod pojedinih grupa namirnica (mleko, meso, jaja, masti i ulja uzorkovani su u nedovoljnom broju).

U toku 2005. godine na hemijsku ispravnost i kvalitet ispitano je 936 uzoraka namirnica. Najveći broj uzoraka poticao je iz zanatske proizvodnje - 542 (57.9 %), zatim iz prometa - 308 (32.9 %), a najmanje iz industrijske proizvodnje - 86 (9.18 %) (tabela br. 6.).

Tabela br. 6.- Hemijska ispravnost namirnica prema poreklu u Srednjobanatskom okrugu 2005.god.

Ukupno	INDUSTRIJA			PROMET			ZANATSKA PROIZVODNJA		
	Broj ispitanih uzoraka	neispravni uzorci		Broj ispitanih uzoraka	neispravni uzorci		Broj ispitanih uzoraka	neispravni uzorci	
		Broj	%		Broj	%		Broj	%
936	86	29	33.7	308	73	23.7	542	159	29.3

Od ukupnog broja hemijski pregledanih, 261 uzorak je bio neispravan, što čini 27.9 % (tabela br. 2) .

U odnosu na ukupan broj hemijski neispravnih uzoraka (261), 29 ili 33.7 % poticalo je iz industrijske proizvodnje, 159 ili 29.3 % iz zanatske proizvodnje i 73 ili 23.7 % iz prometa (tabela br.6).

U odnosu na ukupan broj uzoraka (936) najviše je hemijski pregledano namirnica iz grupe **hleb testenine keks, gotova jela, povrće i proizvodi** (tabela br. 5).

Najveći broj uzoraka kontrolisan je na parametre koji se odnose na kvalitet - 645, od čega 221 (34.2 %) nisu zadovoljavali propise. Na parametre organoleptičkih svojstava ispitano je 644 uzorka, od čega je 14 (2.17 %) bilo neispravno (tabela br. 5).

Na prisustvo teških metala i metaloida ispitano je 133 uzorka (povrće i proizvodi 44, dečija hrana i dijetetske namirnice 31, voće 11, ribe 10, proizvodi od mleka 7, hleb testenine keks 7, kolači 3). Povećan sadržaj teških metala, iznad dozvoljene vrednosti nađen je samo u jednom uzorku (arsen u uzorku keksa).

Prisustvo antibiotika ispitivano je u 35 uzoraka i rezidue ovih kontaminenata nisu nađene.

Tokom 2005.godine ispitano je 372 predmeta opšte upotrebe (sredstva za održavanje lične higijene i higijene u domaćinstvu, duvan i prerađevine, ambalaža) na mikrobiološku ispravnost, od čega samo jedan uzorak nije bio ispravan i to zbog nedozvoljeno visokog broja saprofitnih bakterija (tabela br. 3).

Hemijski je ispitano 37 uzoraka predmeta opšte upotrebe, a od toga je 13 (35.13 %) bilo neispravno zbog neodgovarajućeg sastava i parametara kvaliteta.

U 12 uzoraka predmeta opšte upotrebe ispitano je sadržaj teških metala i nije nađena povećana vrednost ni u jednom uzorku. (tabela br. 7).

Tabela 7. Hemijska ispravnost predmeta opšte upotrebe u Srednjobanatskom okrugu 2005.godine

Grupa predmeta opšte upotrebe		Ukupno	Iz industrijske proizvodnje	Iz prometa	Iz zanatske proizvodnje	Sastav	Organoleptika	pH	Ukupna migracija	Specifična migracija	Metali i nemetali	Olovo	Kadmijum	Živa	Arsen	Pesticidi	Ostalo	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
	Ukupno	ukupno	37	19	10	8	21	27	26	0	0	12	12	8	7	11	0	10
		neispravan	13	11	0	2	4	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	Posuđe, pribor, postrojenja i uređaji za životne namirnice	ukupno	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0
		neispravan	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Ambalaža za životne namirnice	ukupno	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Dečje igračke	ukupno	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Sredstva za održavanje lične higijene, negu i ulepšavanje lica i tela i ambalaža za ta sredstva	ukupno	16	12	1	3	9	16	15	0	0	6	6	6	6	6	0	7
		neispravan	9	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Sredstva za održavanje čistoće u domaćinstvu	ukupno	14	6	4	4	12	6	10	0	0	0	0	0	0	0	0	1
		neispravan	4	2	0	2	4	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Duvan, duvanske prerađevine i pribor za pušenje	ukupno	3	0	3	0	0	3	0	0	0	3	3	0	0	3	0	0
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Ostalo	ukupno	2	0	2	0	0	2	1	0	0	1	1	1	1	1	0	2
		neispravan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

VII KVALITET VODE ZA PIĆE U SREDNJOBANATSKOM OKRUGU U 2005. GODINI

Voda za piće koja služi za javno snabdevanje stanovništva ili za proizvodnju životnih namirnica namenjenih prodaji podleže ispitivanju higijenske ispravnosti¹, koju sprovode ovlašćene zdravstvene ustanove.

Poreklo pijaće vode Srednjobanatskog okruga je iz drugog i trećeg vodonosnog sloja, sa dubina od oko 60-130 m. Voda se dezinfikuje hlornim preparatima i bez ikakvog postupka prečišćavanja distribuira potrošačima. Dominantan način vodosnabdevanja je centralni i njime je obuhvaćeno 85-90 % stanovništva.

1.1 Mikrobiološki kvalitet

U toku 2005. godine procenat bakteriološke neispravnosti na nivou Srednjobanatskog okruga bio je 31 %. Kao dominantan uzrok bakteriološke neispravnosti javlja se povećan broj bakterija saprofita² (aerobnih mezofilnih bakterija, AMB). Na drugom mestu su koliformne bakterije, dok su Ešerihija koli (*E. coli*) i (ostale) bakterije-indikatori fekalnog zagađenja treći po učestalosti uzrok mikrobiološke neispravnosti (tabela br. 1).

U navedenom periodu nije bilo registrovanih hidričnih epidemija.

Tabela br. 1 - Bakteriološka ispravnost vode za piće u Srednjobanatskom okrugu u 2005. godini

godina	Ukupan broj uzoraka	Broj neispravnih	% neispravnih	Razlozi bakteriološke neispravnosti (%)			
				Povećan broj AMB	Koliform. bakterije	E coli	Ostale bakterije*
Centralni vodovod	2272	486	21.4	72.2	14.8	2.5	10.5
Mikrovodovod	383	159	41.5	74.2	23.9	1.9	-
Javni bunari i česme	490	319	64.1	61.4	33.0	5.6	-
Ukupno	3145	964	30.7	69.0	22.3	3.4	5.3

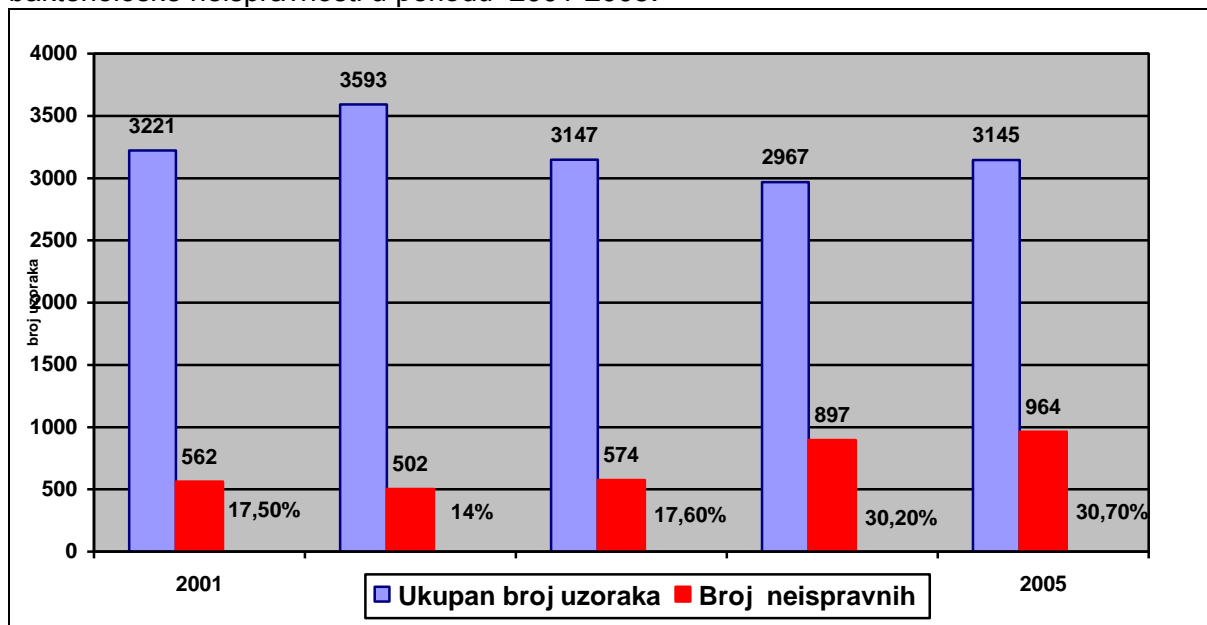
*Odnosi se na patogene i uslovno patogene bakterije: *Pseudomonas sp.*, *Proteus sp.*, fekalni streptokok itd.

¹ Pravilnik o higijenskoj ispravnosti vode za piće, Sl. list SRJ, broj 42/98.

² Napomena: Povećan broj bakterija saprofita nije indikator fekalnog zagađenja. Broj ovih bakterija nije ograničen preporukama svetske zdravstvene organizacije (SZO), odnosno smatra se da ne predstavljaju povećan rizik po zdravlje.

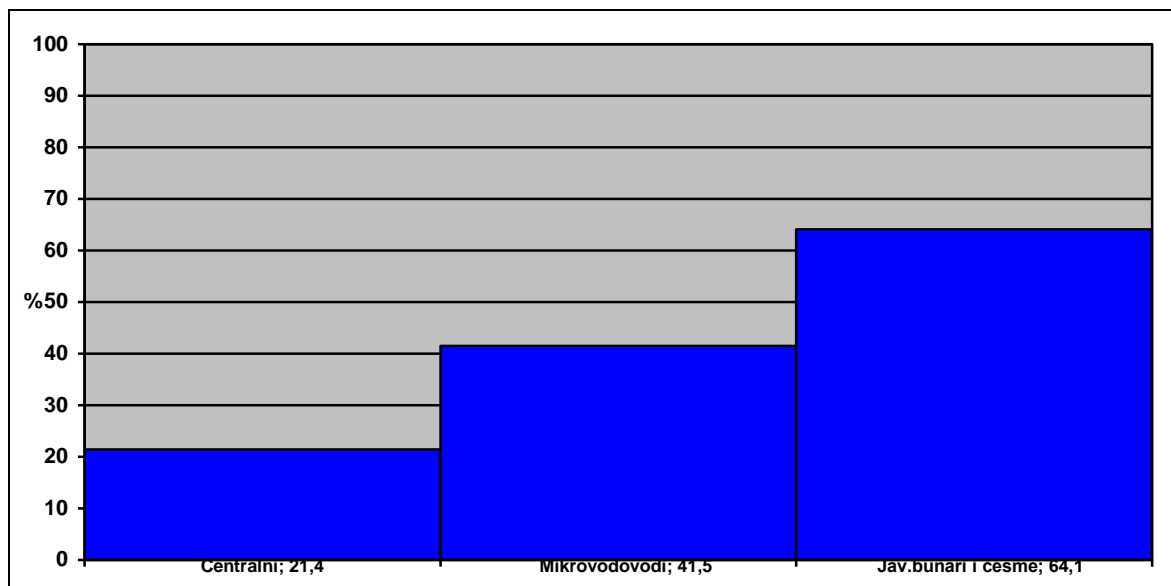
U poređenju sa nekoliko prethodnih godina (grafikon br. 1), zapaža se nešto povećan udeo bakteriološke neispravnosti tokom 2004. i 2005. godine, što bi se delimično moglo objasniti preciznijim laboratorijskim metodama izolacije mikroorganizama (u skladu sa zahtevima ISO standarda), ali i kvalitetom vode za piće (neprečišćena, sirova voda) i permanentno neadekvatnom dezinfekcijom.

Grafikon br. 1 - Ukupan broj pregledanih uzoraka, broj neispravnih i procenat bakteriološke neispravnosti u periodu 2001-2005.

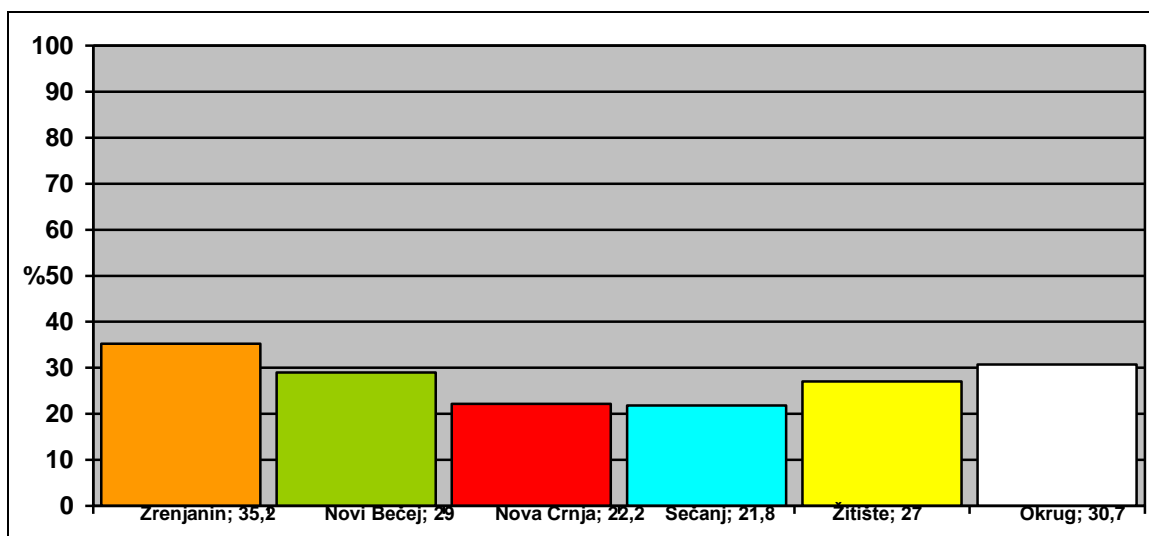


Voda za piće poreklom iz lokalnih vodovoda – mikrovodovoda i javnih bunara podrazumeva nešto veći procenat bakteriološki neispravnih uzoraka. (grafikon broj 2).

Grafikon br. 2 - Procenat mikrobiološki neispravnih uzoraka; centralni, odnosno lokalni način vodosnabdevanja u Srednjobanatskom okrugu u 2005. godini

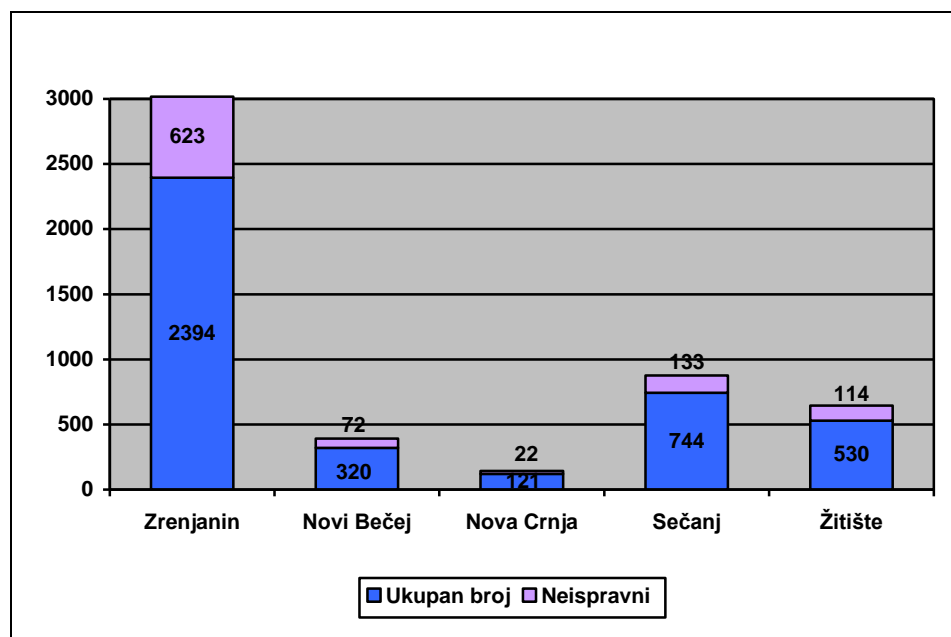


Grafikonbr. 3 - Procenat bakteriološke neispravnosti vode za piće po opštinama Srednjobanatskog okruga u 2005. godini.



Najveći udeo bakteriološke neispravnosti zabeležen je u opštini Zrenjanin, a najmanji u opštinama Sečanj i Nova Crnja.

Grafikon br. 4 - Odnos broja ukupno pregledanih i bakteriološki neispravnih uzoraka u Srednjobanatskom okrugu u 2005. godini



1.2 Fizičko-hemijski kvalitet

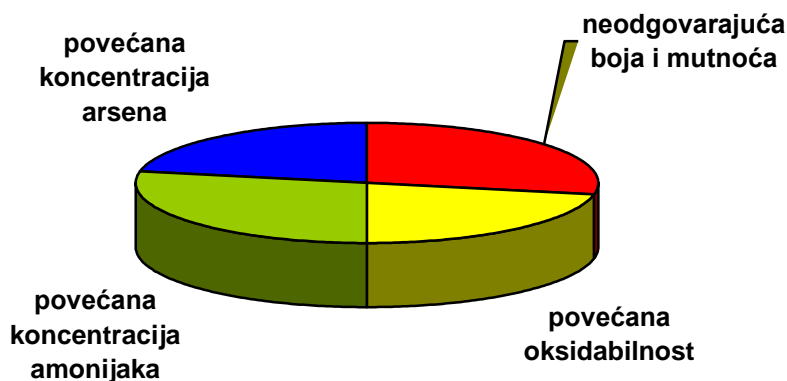
Karakteristike tla i sledstvene osobine pijaće vode su takve da praktično nijedan uzorak ne odgovara preporukama! (tabela broj 2.)

Najčešći razlozi fizičko–hemijske neispravnosti vode za piće ovog regiona su neodgovarajuće organoleptičke osobine (boja i mutnoća), velika količina amonijaka i organskih (oksidabilnih) materija u pijaćoj vodi³, kao i nedozvoljena koncentracija arsena u pojedinim naseljenim mestima⁴. (grafikon br. 5).

Tabela br. 2 - Fizičko-hemijska ispravnost vode za piće Srednjobanatskog okruga u 2005. godini

godina	Ukupan broj uzoraka	Broj neispravnih	% neispravnih
Centralni vodovodi	518	518	100
Mikrovodovodi	183	183	100
Javni bunari	683	683	100
Ukupno	1384	1384	100

Grafikon br. 5 - Najčešći razlozi fizičko-hemijske neispravnosti:



³ Po Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće, vode čija je potrošnja KMnO_4 iznad 8 mg/l ne smeju se hlorisati, već moraju da se koriste drugi načini dezinfekcije! Naime, pri hlorisanju voda sa visokim sadržajem organskih materija postoji realna opasnost od formiranja (neželjenih) nusprodukata dezinfekcije, trihalometana (THM) i ostalih kancerogenih materija, kao što su halogenovani acetoni, hlor fenoli i mnoga druga hlorovana organska jedinjenja.

⁴ Na osnovu rezultata monitoringa i mogućeg zdravstvenog rizika odlukom sanitarne inspekcije, početkom 2004. godine, zabranjena je upotreba vode za piće i pripremu hrane. To se odnosi na navedena mesta opštine koja poseduju centralni vodovod, a gde je dokazana povećana koncentracija arsena.

ARSEN U VODI ZA PIĆE

Redovne mesečne analize vode za piće opštine Zrenjanin, vršene od aprila 2002. do marta 2003.godine, ukazale su na višestruko povećanu koncentraciju arsena u gradu, kao i u sledećim naseljenim mestima opštine: Aradac, Klek, Melenci, Elemir, Taraš i pojedinim ispitanim mikrovodovodima u mestima Mihajlovo i Jankov Most. U Farkaždinu u jednom broju uzoraka nađene su vrednosti nešto veće od maksimalno dozvoljenih. Ostala mesta opštine imaju daleko manji sadržaj arsena u pijaćoj vodi, u okviru dozvoljenih vrednosti (do 10 mikrograma/l). U toku 2003. godine, po nalogu sanitarne inspekcije, izvršen je pregled vode za piće poreklom iz centralnih vodovoda ostalih opština Srednjobanatskog okruga. Povećane koncentracije arsena zabeležene su u mestima opštine Novi Bečej. Imajući u vidu da je arsen toksičan element, maksimalno dozvoljene vrednosti, preporučene i određene od strane SZO (Svetske zdravstvene organizacije), Evropske unije i nacionalnih pravilnika podrazumevaju i najmanji zdravstveni rizik.

Na osnovu rezultata monitoringa i mogućeg zdravstvenog rizika odlukom sanitarne inspekcije, početkom 2004. godine, zabranjena je upotreba vode za piće i pripremu hrane. To se odnosi na navedena mesta koja poseduju centralni vodovod, a gde je dokazana povećana koncentracija arsena.

VIII KVALITET VAZDUHA

(Zrenjanin i Elemir, jul-decembar 2005.)

"Aerozagađenje ili zagađenje vazduha podrazumeva prisustvo gasova i drugih sadržaja u vazduhu koji mu nisu svojstveni po prirodnom sastavu".

Najveći (potencijalni) zagađivači vazduha su industrija, saobraćaj, termoenergetska postrojenja i domaća ložišta.

Delovanje na zdravlje je akutno i hronično uz mogućnost direktnog i indirektnog dejstva..

Ispitivanja aerozagađenja vrše su u skladu sa:

- Zakonom o zaštiti životne sredine (Sl. Glasnik RS 66/91)
- Pravilnikom o graničnim vrednostima, metodama merenja imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidencije podataka (SL. Glasnik RS 54/92 i 30/99).

U periodu jul-decembar 2005. godine vršena su merenja koncentracija pojedinih zagađujućih materija u Zrenjaninu i Elemiru. Odabir mernih mesta izvršen je uz nadzor nadležnog inspektora pokrajinskog sekretarijata za zaštitu životne sredine i održivi razvoj.

Na 4 merna mesta u Zrenjaninu praćene su koncentracije sumpor dioksida, čađi, azotnih oksida, prizemnog ozona, suspendovanih čestica i ukupnih zagađujućih materija (analiza sadržaja aerosedimenta).

Posmatrajući navedena merna mesta, koncentracije sumpor dioksida su prelazile dnevne granične vrednosti 1 dan (merno mesto "Gradski bazen" ul. Petra Drapšina), a najviše tokom 9 dana (merno mesto "Temišvarski Drum").

Koncentracije čađi u navedenom periodu jul-decembar 2005. bile su veće od dnevnih graničnih vrednosti u toku 3 dana (merno mesto "Gradski bazen" ul. Petra Drapšina), a najviše 16 dana (merno mesto "Temišvarski Drum").

Koncentracije azotnih oksida i prizemnog ozona nisu prelazile maksimalno dozvoljene vrednosti (MDV).

Sadržaj suspendovanih čestica praćen je ukupno 24 dana tokom navedenog perioda i od toga 16 dana je bio veći od propisanih vrednosti. Sadržaj toksičnih metala u suspendovanim česticama bio je u okviru MDV⁵, izuzev povećanog sadržaja olova, zabeleženog pri jednom merenju na mernom mestu "Temišvarski Drum" u julu 2005. godine.

Ove čestice su obično kompleksna mešavina organskih i neorganskih materija, različitog hemijskog sastava. Njihova veličina je takođe različita i sve to utiče na kinetiku i posledično delovanje na zdravlje. U mnogobrojnim istraživanjima utvrđena je povezanost povećane izloženosti suspendovanim česticama sa respiratornim oboljenjima, ali i drugim zdravstvenim posledicama^{7,8}.

⁵ Komentar sadržaja kadmijuma nije moguće dati s obzirom na visoki detekcioni limit instrumenta u odnosu na propisanu graničnu vrednost imisije (GVI).

Sadržaj ukupnih taložnih materija povećan je i kreće se od 33% (zabeležen na mernom mestu "Bulevar Veljka Vlahovića") do 50%, na mernom mestu "Temišvarski Drum". Sadržaj teških metala-olova, kadmijuma i cinka u uzorcima ukupnih taložnih materija je u okviru MDV.

U Elemiru je zabeležen sličan trend, uz veći broj dana u kojima je registrovano povećanje koncentracije sumpor dioksida-ukupno 49 dana tokom perioda jul-decembar 2005.

Vrednosti čađi, azotnih oksida i prizemnog ozona nisu prelazile maksimalno dozvoljene vrednosti .

Sadržaj suspendovanih čestica bio je povećan tokom 2 od ukupno 5 dana koliko su merenja vršena. Sadržaj toksičnih metala u suspendovanim česticama bio je u okviru MDV.⁵

Sem navedenih pokazatelja, u Elemiru su praćene imisione koncentracije benzena, toluena, ksilena i ukupnih ugljovodonika. Merenja su vršena ukupno 25 dana. Detektovane koncentracije su po (tada) važećim pravilnicima bile u okviru dozvoljenih vrednosti.⁶

Pošto su granične vrednosti imisije za kancerogene materije promenjene od marta 2006. godine, može se očekivati prekoračenje dozvoljenih vrednosti u narednom periodu. Ovo se prvenstveno odnosi na benzen, za koji postoji veliki broj podataka o (geno)toksičnosti i zbog čega se smatra da uopšte ne bi smeo da se nađe u životnoj sredini^{7,8}.

⁶ MDV za benzen je smanjena sa 800 mikrograma/m³ na 5 mikrograma/m³. Dozvoljava se prekoračenje u narednim godinama u skladu sa dopunom pravilnika o graničnim vrednostima, metodama merenja imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidencije podataka (SL. Glasnik RS 54/92, Sl. glasnik RS.19/2006.).

⁷ WHO: Air quality guidelines, Geneva, 1989, 1999.

⁸"Aerозagađenje i zdravlje", Dragana Stanković-Nikić, Beograd, 2003, 61.

IX ORGANIZACIJA, OBEZBEĐENOST, RAD I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

ORGANIZACIJA

Zdravstvene ustanove Srednjeg Banata osnovane su u skladu sa Planom mreže zdravstvenih ustanova, na osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Zdravstvenu zaštitu u Srednjobanatskom okrugu pružaju sledeće zdravstvene ustanove:

- Zdravstveni centar, koji čine:
 - O.J. Dom zdravlja "Dr Boško Vrebalov"
 - O.J. Opšta bolnica " Đorđe Joanović".
- Dom zdravlja Žitište
- Dom zdravlja Novi Bečej
- Dom zdravlja Sečanj
- Dom zdravlja Srpska Crnja
- Zavod za zaštitu zdravlja Zrenjanin
- Apoteka Zrenjanin
- Specijalna bolnica za plućne bolesti "Dr Vasa Savić" Zrenjanin
- Specijalna bolnica za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Rusanda" Melenci

Domovi zdravlja Žitište, Novi Bečej i Sečanj obezbeđuju primarnu zdravstvenu zaštitu za stanovništvo istoimenih opština, dom zdravlja "Dr Boško Vrebalov" za opštinu Zrenjanin, a dom zdravlja Srpska Crnja za opštinu Nova Crnja. Opšta bolnica " Đorđe Joanović", Specijalna bolnica za plućne bolesti "Dr Vasa Savić" Zrenjanin i Zavod za zaštitu zdravlja Zrenjanin pokrivaju Srednjobanatski okrug, a Specijalna bolnica za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Rusanda" delom kapaciteta pokriva i Republiku Srbiju.

Ukupan broj postelja u svim stacionarima Srednjobanatskog okruga bio 1001 (stanje 31.12.2005.).

OBEZBEĐENOST

U zdravstvenim ustanovama Srednjobanatskog okruga u 2005. godini bilo je zaposleno 2987 radnika – 2100 zdravstvenih i 887 nemedicinskih radnika i zanemarljivo je manji u odnosu na prethodni period. Zadržan je sličan odnos zdravstvenih i nemedicinskih radnika (tabela br. 1)

Tabela br.1 – Zaposleni u zdravstvenim ustanovama Srednjobanatskog okruga

Zaposleni u zdravstvenim ustanovama					
Godina	Ukupno	Zdravstveni radnici		Nemedicinski radnici	
		Broj	%	Broj	%
2001	2858	2029	70,99	829	29.01
2002	2906	2065	71.06	841	28.94
2003	2989	2115	70.76	874	29.24
2004	2996	2103	70.19	893	29.81
2005	2987	2100	70,30	887	29,70

Odnos zdravstvenih i nemedicinskih radnika najmanje je povoljan u opštini Zrenjanin (70:30), što je posledica toga što se svi stacionari nalaze u njoj. U ostalim opštinama odnos je povoljniji i iznosi 75:25.

Broj zaposlenih u zdravstvenim ustanovama povećan je u opštinama Zrenjanin, Žitište, Novi Bečej i Sečanj, a značajno smanjen u opštini Nova Crnja (za 29,20%)- tabela br.2

Tabela br. 2 - Broj zaposlenih u zdravstvenim ustanovama Srednjobanatskog okruga

Zaposleni u zdravstvenim ustanovama					
Opština	Ukupno	Zdravstveni radnici		Nemedicinski radnici	
		Broj	%	Broj	%
Zrenjanin	2529	1754	69,35	775	30,65
Žitište	119	89	74,79	30	25,21
Novi Bečej	148	113	76,35	35	23,64
Sečanj	111	84	75,67	27	24,32
Nova Crnja	80	60	75,00	20	25,00
OKRUG	2987	2100	70,30	887	29,70

Struktura zaposlenih radnika predstavljena je u tabeli br.3

Tabela br. 3 - Zaposleni radnici u zdravstvenim ustanovama Srednjobanatskog okruga u 2005. godini

VRSTA ZDRAVSTVENE USTANOVE	Ukupno zaposlenih	Zdravstveni radnici				Nemedicinski radnici ukupno
	u zdravstvu okruga	ukupno	visoka ss	viša ss	srednja ss	
Zdravstveni centar	1893	1367	366	45	941	526
- Dom zdravlja	711	556	187	15	354	155
- Opšta bolnica	1182	811	179	45	587	371
Dom zdravlja Žitište	119	89	27	/	62	30
Dom zdravlja Novi Bečej	148	113	36	3	74	35
Dom zdravlja Sečanj	111	84	28	/	56	27
Dom zdravlja Srpska Crnja	80	60	18	/	42	20
Zavod za zaštitu zdravlja	71	48	18	5	25	23
Apoteka Zrenjanin	129	86	40	1	45	43
Specijalna bolnica za plućne bolesti "Dr Vasa Savlić"	150	92	15	6	71	58
Specijalna bolnica za fizikalnu med. i rehabilitaciju "Rusanda"	286	161	22	43	96	125
UKUPNO	2987	2100	570	118	1412	887

U Srednjobanatskom okrugu radilo je u 2005. godini 419 lekara, 70 lekara stomatologa, 59 diplomiranih farmaceuta, 22 zdravstvena saradnika i 1530 zdravstvenih radnika sa višom i srednjom stručnom spremom, što pokazuje tabela br.4.

Tabela br. 4– Struktura zaposlenih zdravstvenih radnika u 2005. godini

VRSTA ZDRAVSTVENE USTANOVE	ZDRAVSTVENI RADNICI					
	Ukupno	lekari	stomatolozi	farmaceuti	ostali	radnici sa višom i srednjom stručnom spremom
Zdravstveni centar	1367	293	51	7	15	1001
- Dom zdravlja	556	131	50	1	5	369
- Opšta bolnica	811	162	1	6	10	632
Dom zdravlja Žitište	89	20	5	2	/	62
Dom zdravlja Novi Bečej	113	27	4	4	1	77
Dom zdravlja Sečanj	84	20	6	2	/	56
Dom zdravlja Srpska Crnja	60	13	4	1	/	42
Zavod za zaštitu zdravlja	48	13	/	1	4	30
Apoteka Zrenjanin	86	/	/	40	/	46
Specijalna bolnica za plućne bolesti „Dr Vasa Savlić”	92	13	/	2	/	77
Specijalna bolnica za fizikalnu med. i rehabilitaciju „Rusanda”	161	20	/	/	2	139
UKUPNO	2100	419	70	59	22	1530

U odnosu na prethodni period broj lekara, farmaceuta i radnika sa višom i srednjom stručnom spremom je blago povećan, a broj stomatologa stagnira. Obezbeđenost stanovnika okruga Srednji Banat zdravstvenim radnicima u 2005. godini data je u tabeli br. 5

Tabela br. 5 - Obezbeđenost stanovnika okruga Srednji Banat zdravstvenim radnicima u 2005. godini

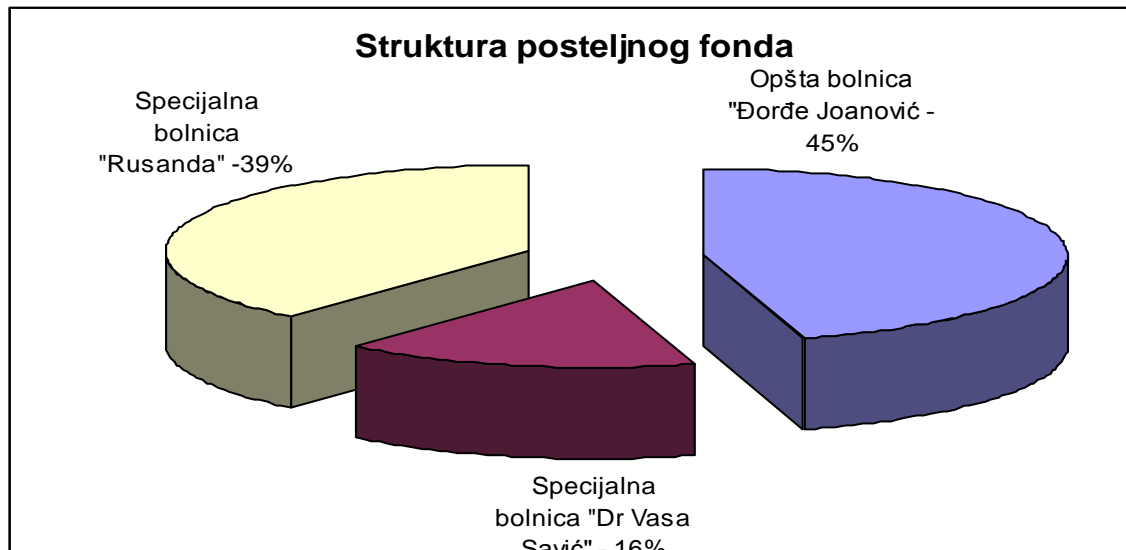
opština	lekari		stomatolozi		farmaceuti		zdravstveni radnici sa višom i srednjom ss	
	broj	broj stanovnika na jednog	broj	broj stanovnika na jednog	broj	broj stanovnika na jednog	broj	broj stanovnika na jednog
Zrenjanin	339	389	55	2589	50	2461	1293	102
Žitište	20	1020	5	4079	2	10199	62	329
Novi Bečej	27	997	4	6731	4	6731	77	350
Sečanj	20	818	6	2729	2	8188	56	292
Nova Crnja	13	977	4	3176	1	12705	42	302
OKRUG	419	497	70	2978	59	3533	1530	136

Obezbeđenost stanovnika uslugama lekara najbolja je u opštini Zrenjanin, jer su svi stacionari u njoj. Najlošija obezbeđenost stanovništva je u opštini Žitište, ali je još uvek u granicama normativa koji propisuje Pravilnik o uslovima za obavljanje uže zdravstvene delatnosti.

Obezbeđenost stanovništva stomatolozima i farmaceutima je u svim opštinama sem zrenjaninske .nepovoljna

U bolničkoj zdravstvenoj zaštiti obezbeđenost stanovništva izražava se kroz obezbeđenost bolničkim posteljama i obezbeđenost kadrom.

Grafikon br. 1 – Struktura postelnog Srednjobanatskog okruga u 2005. godini



Broj postelja u stacionarima Srednjobanatskog okruga manji je za 146, zbog smanjenja broja postelja u opštoj bolnici sa 601, koliko je bilo u 2004. godini na 455. U ostalim stacionarima broj postelja nije promenjen u odnosu na 2004. godinu.

Broj postelja na 1000 stanovnika u specijalnim bolnicama manji je nego u opštoj bolnici, zbog vrste stacionara i oboljenja koja tretiraju. Istovremeno, broj postelja na jednog lekara, tj. zdravstvenog radnika sa VSS ili SSS veći je, iz istog razloga.

Broj postelja na jednog lekara u Okrugu smanjen je u odnosu na prethodni period, a na zdravstvenog radnika vss i sss blago povećan.

Tabela br. 3 – Obezbeđenost stanovništva bolničkim posteljama i kadrom u 2005. godini

USTANOVA	Broj postelja	Broj postelja na 1000 stanovnika	Broj postelja na jednog lekara	Broj postelja na jednog zdr. radnika vss i sss
Opšta bolnica "Đorđe Joanović"	455	2,18	2,80	0,71
Specijalna bolnica za plućne bolesti "Dr Vasa Savić"	160	0,76	12,30	2,07
Specijalna bolnica za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Rusanda"	386	1,85	19,30	2,77
UKUPNO	1001	4,80	2,95	1,18

KORIŠĆENJE I RAD

Pokazatelj aktivnosti **primarne zdravstvene zaštite** je broj pregleda (poseta) lekaru i stomatologu - u 2005.godini zabeleženo je 1.512.867 pregleda tj.7,26 poseta po stanovniku.

Tabela br. 4 - Broj poseta po službama u periodu 2001-2005. godina, izražen na ukupan broj stanovnika

Godina	Predškolska deca	Školska deca	Žene	Opšta medicina	Medicina rada	Stomatolog
2001	0.48	0.61	0.20	3.56	0.24	0.77
2002	0.46	0.59	0.18	2.51	0.26	0.51
2003	0.47	0.55	0.18	4.68	0.24	0.54
2004	0.42	0.47	0.17	4.56	0.21	0.51
2005	0,64	0,56	0,23	4,91	0,29	0,60

Broj poseta u svim službama povećan je u 2005. godini u odnosu na prethodni period.

Opterećenost lekara/stomatologa posetama važan je pokazatelj korišćenja zdravstvene zaštite. Ovaj pokazatelj je prikazan po službama.

Tabela br. 5 - Prosečan broj poseta u službama za zdravstvenu zaštitu po lekaru i stomatologu u Srednjobanatskom okrugu u 2005. godini

Opština	Prosečan broj poseta u službama za zdravstvenu zaštitu po lekaru i stomatologu									
	Godišnje					Na sat*				
	Predš.i škols. deca	Žene	Opšta Med.	Med. rada	Stom.	Predš.i Škol. deca	Žene	Opšta Med.	Med. rada	Stom.
Zrenjanin	10270	5631	9835	3561	1541	4,68	2,56	4,48	1,62	0,70
Žitište	3718 #	4108	8957	4092	1543	1,69 #	1,87	4,51	1,86	0,70
Novi Bečej	5325	3073	7518	3061	3540	2,42	1,40	3,42	1,39	1,61
Sečanj	8108	2808	7296	2147	1531	3,69	1,27	3,32	0,97	0,69
Nova Crnja	11286	3729 &	8523		1732	5,14	1,70 &	3,88		0,79
OKRUG	9369	5058	9198	2976	1770	4,27	2,30	4,19	1,35	0,80

*Uzeto je da u godini ima 2192. radna časa.

Dom zdravlja Žitište u službi za zdravstvenu zaštitu dece nema stalno zaposlenog pedijatra, već preglede rade konsultanti.

& Dom zdravlja Srpska Crnja u službi za zdravstvenu zaštitu žena nema stalno zaposlenog ginekologa, već preglede obavlja konsultant.

Opterećenost lekara, tj. stomatologa domova zdravlja Srednjobanatskog okruga u 2005. godini bila je veća u svim službama, sem u opštoj medicini.

- U domu zdravlja opštine Zrenjanin bilo je više poseta u svim službama, sem u stomatološkoj
- U Domu zdravlja Žitište veći je broj poseta u službi za zdravstvenu zaštitu žena i medicini rada i stomatološkoj službi, a manji u službi opšte medicine.
- U Domu zdravlja Novi Bečej broj poseta veći je u svim službama u odnosu na 2004. godinu, na nivou je broja poseta iz 2001, 2002 i 2003. godine.
- U Domu zdravlja Sečanj opao je broj poseta u službi za zdravstvenu zaštitu dece i medicini rada, a porastao u svim ostalim službama
- U domu zdravlja koji pokriva opštinu Nova Crnja aktivnost je značajno povećana u službi za zdravstvenu zaštitu dece (za 30%) i za 19% u stomatološkoj službi, a smanjena u službi opšte medicine za 26%.

Pokazatelji aktivnosti stacionarnih ustanova su broj ispisanih bolesnika, dani lečenja, prosečna dužina ležanja i procenat iskorišćenosti posteljnog fonda (tabela br.6).

Tabela br. 6 - Pokazatelji aktivnosti stacionara u 2005. godini

USTANOVA	Broj Postelja	ispisani bolesnici	dani lečenja	prosečna dužina lečenja	procenat iskorišćenja posteljnog fonda
Opšta bolnica "Dr Đorđe Joanović"	455	19318	122550	6,34	73,79
Specijalna bolnica za plućne bolesti "Dr Vasa Savić"	160	1524	28796	18,89	49,30
Specijalna bolnica za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Rusanda"	386	5430	112086	20,64	79,55
UKUPNO	1001	26272	263432	10,02	72,10

U stacionarima opštine Zrenjanin u 2005. godini u odnosu na 2004. godinu:

- povećan je broj ispisanih bolesnika na nivou okruga – skoro isti u opštoj bolnici, povećan u specijalnoj bolnici "Dr Vasa Savić" i "Rusanda"
- smanjen broj dana lečenja u odnosu na 2004. godinu sa 275335 na 263432 – u svim stacionarima.
- prosečna dužina lečenja smanjena je sa 10,64 na 10,02. - u opštoj bolnici (sa 6,66 na 6,34), u specijalnoj bolnici "Dr Vasa Savić" (sa 21,34 na 18,89), a u "Rusandi" (sa 22,57 na 20,64). Dužina lečenja je različita i zavisi od vrste oboljenja koja se u njima tretiraju, te je zbog toga prosečna dužina lečenja u specijalnim bolnicama veća.
- porasla je iskorišćenost posteljnog fonda sa 65,77 na 72,10 - u opštoj bolnici (sa 58,57 na 73,79), a opala u specijalnoj bolnici "Dr Vasa Savić" (sa 53,49 na 49,30) i specijalnoj bolnici "Rusanda" (sa 82,06 na 79,55).

X ZAKLJUČCI

1. Demografski procesi u Srednjobanatskom okrugu karakterišu se opadanjem broja stanovnika (počevši od popisa 1971.), niskom stopom nataliteta, visokom stopom opšteg mortaliteta i negativnim prirodnim priraštajem. Stanovništvo je staračko – prosečna starost je 40,4 godine. Prosečna starost umrlih ista je kao u prethodnom periodu, žene i dalje u proseku žive pet godina duže od muškaraca.
2. Zdravstvenu situaciju Okruga karakteriše dominacija bolesti iz grupe masovnih nezaraznih bolesti. Stanovništvo Srednjobanatskog okruga u posmatranom periodu najviše je umiralo od bolesti cirkulatornog sistema i neoplazmi. Treći po redu uzrok umiranja su nepoznati uzroci, četvrti oboljenja respiratornog sistema, a na petom mestu povrede i trovanja..
3. Oboljevanje stanovništva procenjuje se na osnovu registrovanih bolesti onog dela stanovništva koji je koristio zdravstvenu zaštitu. Vanbolnički morbiditet - U proteklom periodu registrovano je više oboljenja nego u prethodnom periodu. Mala deca najviše su obolevala od bolesti disajnih organa, infektivnih i parazitarne bolesti i bolesti kože i potkožnog tkiva. Školska deca najviše su obolevala od od bolesti disajnih organa, infektivnih i parazitarne bolesti i bolesti iz grupe faktora koji utiču na zdravstveno stanje. Žene su u posmatranom periodu najviše obolevala od bolesti mokraćnog i polnog sistema, bolesti iz grupe faktora koji utiču na zdravstveno stanje i komplikacija trudnoće, porođaja i puerperijuma. Službe opšte medicine zabeležile su najviše obolelih od bolesti cirkulatornog i bolesti mišićno-koštanog sistema i respiratornog sistema. Bolnički morbiditet – Struktura morbiditeta je vezana za vrstu bolnice. U Opštoj bolnici u 2005. godini zabeleženo je najviše oboljenja iz grupe bolesti sistema krvotoka, organa za varenje i tumora. Najčešće dijagnoze u Specijalnoj bolnici za plućne bolesti su bolesti sistema za disanje, tumori disajnih organa i zarazne i parazitarne bolesti. U specijalnoj bolnici za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju pacijenti su najčešće lečeni zbog bolesti mišićno-koštanog sistema, nervnog sistema i povreda, trovanja i posledica delovanja spoljnih uzroka.
4. Broj zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama praktično je nepromenjen u odnosu na 2004. godinu. Pokrivenost stanovnika zdravstvenim radnicima visoke stručne sprema u 2005. godini nešto je nepovoljnija je nego 2004, a pokrivenost stanovnika kadrovima više i srednje stručne sprema povoljnija. Broj postelja na jednog lekara u Srednjobanatskom okrugu u odnosu na prethodni period smanjen je, na zdravstvenog radnika vss i sss blago povećan.
5. U 2005. godini broj poseta u svim službama povećan je u odnosu na prethodni period. U stacionarima u 2005. godini u odnosu na 2004. godinu povećan je broj ispisanih bolesnika na nivou okruga, smanjen je broj dana lečenja, prosečna dužina lečenja je smanjena, a porasla je iskorišćenost posteljnog fonda.
6. U 2005. godini zabeležen je 2671 slučaj zaraznih bolest. Od zaraznih bolesti umrlo je 4 osobe. Najviše obolelih bilo je od respiratornih zaraznih, crevnih zaraznih i parazitarne obolenja. U 2005. godini registrovano je ukupno 8 epidemija, u kojima je obolelo 112 osoba. U posmatranoj godini se 331 lice obratilo zbog ozleda od životinja, a antirabični tretman je sproveden kod 56 osoba, tj. 16,92%. Program obaveznih imunizacija sproveden je uspešno, sem kod vakcinacije Hepatitis B vakcinom, zbog njenog nedostatka.

7. U 2005. godini zabeleženo je 887 novootkrivenih slučajeva malignih bolesti. Od malignih neoplazmi umrlo je 575 osoba.
8. Kontrola namirnica i predmeta opšte upotrebe sprovodi se kontinuirano. U 2005. godini ispitan je 4971 uzorak. Kontrola uzoraka po poreklu je neujednačena.
9. Najveći procenat mikrobiološki neispravnih uzoraka potiče iz industrijske proizvodnje - 15.8 %, što se smatra epidemiološki značajnim. Najčešći uzrok mikrobiološke neispravnosti namirnica bio je nedozvoljeno visok broj saprofitnih bakterija, nalaz kvasnica i plesni .
10. Higijenska ispravnost vode za piće Srednjeg Banata ne odgovara preporukama Svetske zdravstvene organizacije (SZO), direktivama EU, a time i nacionalnim pravilnicima i normativima koji propisuju kvalitet. Vodu za piće karakteriše povećana mikrobiološka neispravnost (više od 5%), a fizičko-hemijska neispravnost utvrđena je u 100% slučajeva. Na osnovu kontinuiranog praćenja kvaliteta zaključak je da voda za piće ne poseduje higijensku ispravnost i njen kvalitet ne odgovara važećim normativima. Pijaća voda pojedinih naseljenih mesta Okruga ne može se oceniti kao zdravstveno-bezbedna i opravdano je tvrditi da poseduje povećan potencijalni zdravstveni rizik, naročito u pogledu sadržaja arsena. Unos povećanih koncentracija arsena u proporciji je sa zdravstvenim rizikom i u suprotnosti sa odgovarajućim normativima i pravilnicima. Odnos broja izvršenih mikrobioloških i hemijskih analiza je nepovoljan. Praktično svi laboratorijski pregledi su bili tzv. osnovnog obima. Na taj način mnogi mikrobiološki i fizičko-hemijski pokazatelji ne podleži određivanju, pa potencijalni zdravstveni rizici ne dolaze do izražaja
11. U Zavodu za zaštitu zdravlja Zrenjanin nisu prethodnih godina vršena sistematska merenja imisije. Na osnovu šestomesečnih merenja navedenih pokazatelja zapaža se povremeno povećanje koncentracija sumpor dioksida i čađi. Češće se (procentualno gledano) registruje povećanje koncentracije ukupnih taložnih materija i suspendovanih čestica. Naredna merenja pokazatelja kvaliteta vazduha, uz eventualno povećanje obima zagađujućih materija koje će se kontrolisati, doprinela bi donošenju preciznijih zaključaka o kvalitetu i zagađenju vazduha, odnosno uticaju na zdravlje i životnu sredinu.

XI PREDLOG MERA I POSTUPAKA

1. Hronična nezarazna oboljenja vodeći su uzrok oboljevanja i umiranja stanovništva Srednobanatskog okruga, te se nameće potreba istraživanja rasprostranjenosti faktora rizika i planiranje budućih aktivnosti u skladu sa rezultatima.
2. Težište aktivnosti zdravstvene službe staviti na promociju zdravlja i prevenciju bolesti, te rano otkrivanje i lečenje.
3. U stacionarnim ustanovama i dalje poboljšavati efikasnost rada (nove dijagnostičke metode i tehnologije, dnevne bolnice i sl.)
4. Kontinuiran epidemiološki nadzor nad zaraznim i nezaraznim bolestima i u skladu sa situacijom sprovođenje mera za sprečavanje i suzbijanje oboljenja.
5. Povećati broj uzoraka namirnica iz grupe mleko, meso, riba, jaja, masti i ulja zbog značaja ovih namirnica za ljudsku ishranu.

Pojačati nadzor nad proizvodima koji se prodaju na zelenim pijacama.

Hemijska ispravnost namirnica opšte zahteva mnogo ozbiljniji pristup u odnosu na dosadašnji, pogotovo kod pojedinih grupa namirnica (mleko, meso, jaja, masti i ulja)

6. Poboljšati kvalitet i obezbediti higijensku ispravnosti vode za piće kroz:
 - Odgovarajuće kondicioniranje vode za piće u cilju smanjenja količine arsena, odnosno razmatranje korišćenja zdravstveno-bezbedne pijaće vode nekog drugog porekla.
 - Povećanje učestalosti i obima laboratorijskih analiza, (shodno Pravilniku¹),
 - Poštovanje zona sanitarne zaštite vodnih objekata.
 - Adekvatna dezinfekcija.